

ГОДИНА LII • БРОЈ 1 • БЕОГРАД, 31. ЈАНУАР 2021. • ИЗЛАЗИ ЈЕДНОМ МЕСЕЧНО

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Свим корисницима пензија од исплате за јануар 2021. пензије ће, у складу са швајцарском формулом, бити увећане за 5,9 процената. За исти проценат усклађују се и новчане накнаде

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ПОВИШИЦА УЗ ЈАНУАРСКУ ПЕНЗИЈУ

**ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање**

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарииа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Оптимизам је у реду

Иза нас је остала година какву нико није замишљао. Кад смо прошлог јануара са свежом надом у њу закорачили, нисмо знали да има друге планове и да ће нови вирус преко пола света утицати на толико аспеката наших живота. Од тих раних дана ставови су се променили, а многи су спремни да кажу да је 2020. била најгора година коју памте.

У сваком случају, нема сумње да ће постати једна од најизазовнијих година у свакој личној историји. Сусрели смо се са стварима које никада раније нисмо искусили, а скоро свака особа на планети морала је да се одрекне једне од најосновнијих људских потреба: међусобног контакта. Имали смо посла са осећањима, више него икад.

Па ипак или баш упркос томе у недавном истраживању агенције Ипсос, специјализоване за глобална истраживања и јавно мњење, више од три четвртине становника планете (77 одсто) рекло је да верује да постоји основана нада да ће 2021. бити много боља од претходне. Тај осећај је најизразитији код Кинеза (94 одсто), Перуанаца (92) и Мексиканаца (91), док је нешто мање изражен код Немаца (63) или Француза (53).

Према Ипсосу, више од четрдесет одсто становника планете такође сматра да ће се вратити својој рутини и свакодневном животу кад нестану последице пандемије, док исто тако велики број верује да „повратак у нормалу“ није одржив циљ, односно да ће неке ствари бити неповратно промењене.

Ова природна људска виталност да се прилагођава и потреба за оптимизмом говори да су многи ипак уместо да жале за протеклом годином, изабрали да мисле на све добре ствари које смо у њој урадили и које ће изгледати још боље кад једног дана корону будемо гледали у ретровизору.

Шта вреди упамтити из године за заборав? Најпре то да 2020. није била само година ковида 19, већ и борбе против вируса у којој је бескрајан број истраживача, лекара, медицинских сестара и неговатеља надмашио себе. Била је то година комшијске помоћи и солидарности. Годи-на размишљања о основном.

Пуком грубом силом пандемија је подстакла еволуцију која је убрзала технолошки раст у свим сферама нашег постојања. Од нових идеја и стратегија које су предузећа усвајала како би преживела, до „паметних“ дигиталних платформи и апликација које не само да су попуниле празнине у потрошачкој индустрији, већ су

пружиле и изузетно вредне услуге у здравственом сектору. А нове технологије нису само брзе победе – оне ће и даље служити послу, проширити вештине тимова и омогућити будуће иновације и раст, али и допринети бољој припреми за неке евентуалне нове кризе. Изграђено знање и нови начини рада тестирани 2020. године послужиће као солидна основа за бољу изградњу свега у 2021.

И мада рад у кућној канцеларији никако није пикник, треба рећи да је корона покренула и тренд ка неким флексибилнијим структурама у свету рада. Све је већи број послодаваца који су одлучили да у свој пословни план интегришу и рад на даљину.

Ипак, ништа се не може мерити са брзином развоја вакцина широм света, која је свакако без преседана и пружа наду да ће се и будући развој кретати једнако добро како би се спаси-

ли животи. Овог пута свет је функционисао не само као глобално, већ као научно село, јер оно што је омогућило развој вакцина била је масовна мобилизација научног знања преко граница и дисциплина.

То је разлог за наду. Пандемија наставља да баца сенку, али сада постоји и разлог за оптимизам ако знамо где да тражимо.

Људска солидарност је блистала усред трагедије. Наша креативност, снажљивост и пука воља за животом превладали су и још једном показали огромну моћ и импресивне могућности људског бића.

Пандемија короне утврдила је да је човечанство, на крају, заиста у истој барци и да само сарадња и узајамна брига дају резултате у таквим кризама.

Дакле, у 2021. не преостаје нам ништа друго него да се усредсредимо на добро и да кажемо – прошла је заиста ужасна година, са многим болним ударцима, али ми и даље стојимо. Па – заслужили смо аплауз.

М. Јовановић

ПРЕДСЕДНИК ВУЧИЋ О ПАКЕТУ ЕКОНОМСКИХ МЕРА

Нови сет мера помоћи

Према новом пакету мера помоћи привреди и грађанима, који је најавио председник Републике Србије, Александар Вучић, сви грађани који се буду пријавили добиће у мају и новембру по 30 евра у динарској противвредности, док ће пензионери добити још 50 евра. То значи да пензионери у овој години могу да очекују укупно 110 евра помоћи.

– То ће бити три пута поклони за пензионере, а два пута за све пунолетне грађане. То су српске паре из српске касе из озбиљне српске државе. Укупан пакет мера, са великим предузећима, износи додатне 2,5 милијарде евра. Идемо брзо са тим пакетом мера – рекао је Вучић.

Говорећи о новој помоћи привреди председник је навео да је предвиђено да микро, мала и средња предузећа добију три пута по 50 одсто износа минималне зараде, те да тренутно постоји дилема да ли исту меру применити и за велика предузећа.

Друга мера се односи на ауто-превознике који ће добити 600 евра по аутобусу у наредних шест месеци а, како је навео, предвиђене су и мере за обезбеђивање ликвидности предузећа.

– За постојећу гарантну шему за предузећа ћемо обезбедити додатних 500 милиона евра, али ћемо поред тога обезбедити и нову гарантну шему са још 500 милиона

где ћемо бити попустљивији, што значи да ће држава да прихвати већи ризик. Хоћемо да додатно оснажимо приватни сектор – истакао је председник Вучић. **Г. О.**

У ФОНДУ ПИО КОНТИНУИРАНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Брига о корисницима услуга и запосленима

Пратећи ситуацију од самог почетка епидемије изазване вирусом ковид 19, као и званичне препоруке Владе Републике Србије, Фонд ПИО је, у духу друштвено одговорне институције, предузео активности којима је заштитио како своје запослене, тако и грађане и свео ризик заражавања на минимум. Све предузете активности биле су благовремене и целесходне, добро осмишљене и применљиве, тако да је и у најтежим ситуацијама, када су врата Фонда била затворена за грађане, осигураницима омогућено да остваре право, корисницима је исплаћивана пензија, а свима је пружана јасна и тачна информација по свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања.

Према речима Реље Огњеновића, заменика директора Фонда и команданта Кризног штаба РФ ПИО, од почетка ванредног стања нашли смо начин да пружи-

Реља Огњеновић,
заменик директора
РФ ПИО

мо свеобухватан одговор на изазов новог начина рада и обезбедимо континуитет услуга из основне делатности Фонда.

– Друштвено одговорно пословање је, пре свега, спроведено унутар самог Фонда, односно према запосленима Фонда, кроз флексибилну организацију и прерасподелу посла, што је укључивало правно ваљану заштиту ризичних група запослених и реализацију посла према утврђеним приоритетима. Онима који су радили обезбеђена је заштита од заражавања – наглашава Огњеновић.

Грађанима је одмах понуђена опција електронског пословања с Фондом, у смислу доставе захтева за пензије и за остале врсте услуга које пружа Фонд и потребне документације, нашло се прелазно решење за ситуације у којима корисник мора да буде лично присутан у Фонду (потврда о животу, медицинско вештачење и сл.), на сва питања грађана због којих су раније долазили у шалтер сале филијала, одговор су телефоном пружали запослени у Контакт центру, запослени који раде од куће, садржај на сајту Фонда је дневно ажуриран новим информацијама, вестима и важним обавештењима, активирани су социјалне мреже са обиљем информација корисних и важних грађанима...

– Циљ нам је да се, с једне стране, обезбеди да и грађани и наши запослени очувају здравље и да се предузму све неопходне мере како би се ономогућило ширење инфекције, а са друге, да се одржи потребан ниво ажурности, да се сви послови обављају у законским роковима и да Фонд буде на услузи грађанима, колико год могућности дозвољавају у овим неубичајним околностима. С јавношћу смо успоставили ефикасну комуникацију, што је током ван-

Принадлежности веће за 5,9 одсто

Свим корисницима пензија од исплате за јануар 2021. године, пензије ће, у складу са швајцарском формулом, бити увећане за 5,9 процената. Овако усклађене пензије биће исплаћене у фебруару 2021. године.

Да подсетимо, према изменама Закона о ПИО из децембра 2019. године, усклађивање пензија се врши једном годишње, почев од пензије за јануар 2020. Параметри који се користе за одређивање процента усклађивања су кретање просечне зараде без пореза и доприноса и кретање потрошачких цена, који имају подједнак удео у формули за усклађивање.

Према подацима Републичког завода за статистику о кретању просечне месечне зараде без пореза и доприноса и о кретању потрошачких цена у Републици Србији за период јул 2019 – јун 2020. године у односу на период јул 2018 – јун 2019. године, усклађивање пензија за јануар 2021. године износи 5,9 процената. За исти проценат усклађују се и новчане накнаде. **В. К.**

редног стања и ванредне ситуације било кључно за одржавање поверења грађана и запослених – каже заменик директора РФ ПИО Реља Огњеновић.

Када је Фонд отворио шалтере за грађане, предузет је нови корпус мера које обезбеђују заштиту здравља: обавезне

маске за запослене и странке, доступна средства за дезинфекцију, на улазима у објекте Фонда постављене су дезобаријере, врши се провера телесне температуре и странкама и запосленима, ограничен је број странака које могу истовремено бити у шалтерском простору, међу странкама

мора да постоји прописана дистанца и сл. Ове и сличне мере спроводиће се у континуитету, односно све док буде постојала потреба, јер је то начин да се оствари заједнички приоритетни интерес – очување здравља.

Г. О.

ВИДЕО КОНФЕРЕНЦИЈЕ УЗ ПОМОЋ НОВЕ ТЕХНИЧКЕ ОПРЕМЕ

Лакша комуникација са породицама

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, путем видео конференције је разговарала са представницима 12 установа за смештај одраслих и старих лица, а тај начин комуникације са установама које су недавно добиле техничку опрему постаће пракса у наредном периоду.

Кисић Тепавчевић је у разговору са представницима установа из Књажевца, Љубовије, Блаца, Ужица, Матарушке бање, Прокупља, Вршца, Крагујевца, Београда, Ниша, Новог Сада и Алексинца изразила задовољство што и на тај начин може да се информира о њиховом раду и саслуша њихова мишљења. На састанку се разговарало о имунизацији корисника, о могућности изласка корисника ван установа након имунизације, као и о

темама које се тичу свакодневног рада тих установа.

Министарка је представнике установа за смештај одраслих и старих лица информисала да ће иницирати израду препоруке да се корисницима који су завршили комплетну имунизацију дозволи кретање ван установа.

Овакав састанак је, како смо навели, омогућен захваљујући техничкој опреми – смарт телевизорима и таблет уређајима, која је, на иницијативу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, обезбеђена за 20 геронтолошких центара како би се корисницима олакшала комуникација са породицама, која је ограничена због епидемије ковид 19.

Министарка Дарија Кисић Тепавчевић је истакла да су корисници током епидемије показали велику одговорност и разумевање за превентивне мере које се,

Дарија Кисић Тепавчевић

ради очувања њиховог здравља, примењују у установама.

– Велика сте нам инспирација, у ово тешко време показали сте нам како треба да се понашамо – рекла је Кисић Тепавчевић и додала да је циљ да сви геронтолошки центри у Србији буду опремљени техничком опремом која ће олакшати комуникацију корисника са најмилијима јер је то, како је навела, један од начина да и они и запослени у тим установама превазиђу овај тежак период.

Један од корисника Геронтолошког центра Београд рекао је да им донирана опрема омогућава да никад не буду усамљени, јер у свако доба дана могу да се виде са члановима својих породица и да им даљина неће бити терет.

Ова иницијатива Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања реализована је уз подршку Генералног секретаријата Владе Србије и Програма Уједињених нација за развој (УНДП).

Г. О.

ПОВОЉШАЊЕ УСЛОВА РАДА У СЛУЖБИ СТАРА ПАЗОВА

За добробит грађана и запослених

У оквиру активности Фонда ПИО усмерених на побољшање услова за кориснике услуга, као и за своје запослене, заменик директора Фонда Реља Огњеновић и председник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић потписали су средином јануара у Старој Пазови Уговор о преносу права коришћења непокретности која је у власништву ове општине. Циљ тог уговора је да се у новом, оптималнијем простору организује рад Службе РФ ПИО Стара Пазова.

– Трудимо се да испунимо обећања која су дата радницима. Надамо се да ћемо ускоро, колико нам ситуација дозволи,

обићи и остале филијале и саслушати и њихове проблеме – рекао је Реља Огњеновић.

Приликом претходне посете, Огњеновић и Радиновић су постигли договор о проширењу службених просторија Фонда ПИО у Старој Пазови, као и о начину на који би Дирекција Фонда од ове службе формирала филијалу, имајући у виду велики број осигураника и корисника на овом пословном подручју и преоптерећеност Службе обимом посла који се свакодневно повећава.

Служба Стара Пазова сада ради у оквиру Филијале Сремска Митровица.

Г. О.

Заменик директора РФ ПИО Реља Огњеновић потписује уговор

У складу са потребама корисника и законским прописима

Дигитализација пословних процеса постаје нужан и подразумеван начин рада и у нашој земљи. У ванредном околностима услед пандемије коронавируса електронска комуникација је у неким периодима била готово једини могући начин комуникације.

Како би грађанима било омогућено да предају захтеве за остваривање права из ПИО и добију потврде и уверења и када су шалтери били затворени за пријем странака да би се спречило потенцијално ширење заразе, Фонд је најпре пружио могућност да се захтеви достављају електронски на три за те намене формиране имејл адресе. У периоду када су те адресе биле доступне, од 17. марта до почетка маја 2020. године, примљено је укупно око 25.000 мејлова. Иако се нису сви односили на захтеве, било је јасно да је заинтересованост странака за овакав начин комуникације велика.

Имајући то у виду, трочлани тим запослених у Фонду, уз сарадњу и помоћ других колега, успео је да за изузетно кратко време формира веб-портал е-Шалтер РФ ПИО путем којег грађани могу електронски, на једноставнији и напреднији начин, да подносе захтеве за остваривање и коришћење права из ПИО, за издавање уверења и потврда, као и доказе који се уз захтев прилажу. Овај начин и запосленима у Фонду омогућава бољи преглед и селекцију поднетих захтева. О настанку саме идеје, формирању портала, законској регулативи у овој области, као и о даљем унапређењу, разговарали смо са запосленима који су најза-

Зоран Сутара

служнији за настанак е-Шалтера Фонда.

Електронски сервиси РФ ПИО и креирање е-Шалтера

Иницијатор настанка е-Шалтера је заменик директора Сектора информационих технологија у Дирекцији Фонда, Зоран Сутара. Говорећи о почечима електронских сервиса у Фонду, он наводи да је прва идеја о успостављању интернет портала за е-сервисе РФ ПИО ка грађанима и послодавцима настала почетком 2010. године.

– Те године су направљена прва два електронска сервиса у Републици Србији. Један је служио послодавцима за проверу података за М-4, а други је омогућио свим грађанима да провере да ли су пријављени на обавезно осигурање и да ли су

Е-шалтер у бројевима

За осам месеци рада е-Шалтера, од 4. маја 2020. до 4. јануара ове године, Фонду је на овај начин поднето 6.700 захтева. Највише их је примила Филијала за град Београд – 4.237 захтева. Највише захтева се односило на утврђивање својства осигураника и основица уплаћеног доприноса, укупно 2.554, а следећи по бројности били су захтеви за подацима унетим у матичну евиденцију Фонда, њих 1.620.

им послодавци редовно уплаћивали доприносе за ПИО. Оба ова сервиса су и даље у употреби, а од тада је Фонд развио низ електронских веб-сервиса ка другим државним органима, као и оне за грађане и послодавце. На тај начин, кроз процес стварања електронских сервиса на различитим технологијама, стечени су искуство и база знања који су постали основ за брзи развој нових сервиса РФ ПИО – каже Сутара.

Када је реч о успостављању е-Шалтера, отежавајућа околност била је непостојање структурираних ПДФ образаца који омогућавају корисницима да образац преузму, попуне га електронски на свом рачунару или мобилном уређају и пошаљу преко портала е-Шалтер.

– Зато је било потребно изменити укупно 117 ПДФ образаца тако да буду структурирани. Био је то веома обиман и сложен посао који је захтевао време скоро једнако ономе за израду веб-портала е-Шалтер, јер такво решење није до тада постојало ни у једној државној институцији. Захваљујући дугогодишњем искуству, прецизној организацији посла и практично даноноћном интензивном раду, у априлу 2020. урађен је портал е-Шалтер РФ ПИО и почетком маја 2020. је пуштен у рад. У том послу је учествовао тим РФ ПИО заједно са тимом спољног извођача рада за веб-сервисе. Укупно време потребно да се од идејног решења дође до реализације било је око три радне недеље.

За развој и израду такве врсте веб-портала потребно је барем неколико месеци, што говори о томе колико је ово био велики подухват и колико је напора уложио наш тим – објашњава Зоран Сутара.

Како ради е-Шалтер

Један од креатора е-Шалтера Фонда ПИО је и Милица Стошић Путниковић, помоћник директора Сектора за остваривање права из ПИО, која објашњава како овај електронски сервис заправо функционише.

– Када странка приступи е-Шалтеру, неопходно је да се прво сагласи са условима коришћења. Затим изабере надлежну организациону јединицу којој упућује захтев, као и врсту захтева који подноси. Странка има опцију да преузме образац захтева, који се иначе налази на сајту Фонда, да га одштампа, попуни и скенира или да га попуни електронски, дигитално потпише и пошаље заједно са скенираним прилозима доказа које уз захтев доставља. Потом, потврђује слање и шаље захтев. Након слања, странка добија ИД број поднетог захтева са обавештењем да је захтев примљен, у којој организационој јединици и у које време. Службеник у филијали који ради на пријему захтева приступа порталу и има увид у све захтеве који су поднети тог дана. Хронолошки их заводи, прво електронски, а затим и физички у општој писарници која још није дигитализована. Овај продужени

поступак за запослене у Фонду је неминован у прелазном периоду, а тренутно се ради на формирању електронске писарнице. Очекујемо да ће тај сложен и обиман посао бити готов током ове године. Када се електронска писарница успостави, неће бити потребно душло завођење, већ ће се захтеви аутоматски електронски преузимати, заводити и распоређивати – наводи Милица Стошић Путниковић.

Након завођења формира се предмет који референт даље обрађује. У складу са Законом о општем управном поступку, референт процењује да ли је сваки приложени доказ релевантан. Уколико посумња у неки доказ, може да позове странку и писаним путем тражи да у одређеном року достави доказе који су потребни како би поступак могао да се оконча.

Милица наводи да је у неким случајевима, рецимо када је у питању медицинска документација или докази који се прилажу ради покретања поступка за остваривање права у иностранству или у републикама бивше СФРЈ, неопходно да документација буде у оригиналу, о чему референт обавештава странку.

Милица Стошић Путниковић

Она напомиње да је, према Закону о електронској управи, једини валидан потпис у електронском смислу квалификовани електронски потпис. Пошто грађани Србије још не користе електронске потписе у великој мери, Фонд мора бити флексибилан, па се у том смислу захтеви могу предати и ако су потписани на класичан начин и

Татјана Николић

скенирани. Уколико се процени да је потребна додатна потврда идентитета, референт ће ступити у контакт са странком и то тражити – јасна је Милица.

Коришћењем портала е-Шалтер странке могу у сваком моменту да се информишу у којој је фази поступак одлучивања по поднетом електронском захтеву.

Ускоро и напреднија верзија

Једну од кључних улога у настанку е-Шалтера имала је и Татјана Николић, шеф Одсека за електронско поступање и размену података. Татјана објашњава да се тренутно е-Шалтеру може приступити преко Портала е-Управа Републике Србије, преко сајта Фонда ПИО или директно преко адресе е-Шалтера – esalter.pio.rs, коришћењем рачунара или мобилног телефона.

Она наводи да су извршене дораде е-Шалтера које су тренутно у фази тестирања и да ће напреднија верзија портала ускоро бити пуштена у рад.

– Захваљујући дорадама биће омогућено прослеђивање захтева преко портала, електронски надлежној филијали уколико странка грешком захтев упути филијали која није надлежна, као и обавештавање странке мејлом да је њен захтев прослеђен и где. Тако ће странка моћи да прати статус захтева иако је прослеђен, што тренутно није случај. Такође, у новој верзији е-Шалтера постојаће могућност да се странки на мејл који је навела упуте позиви за достављање недостајуће документације – прича о изменама Татјана Николић.

Осим тога, како наводи, дешавало се да странка поднесе један захтев неколико пута заредом, јер је заборавила да приложи нешто од документације. То прави проблем, јер по сваком поднетом захтеву који се заведе мора да се поступи. Изменама ће се онемогућити подношење истог захтева више пута у одређеном временском периоду, а обезбедиће се могућност подношења допуне већ поднетог захтева.

Е-шалтер је тренутно међу најнапреднијим електронским сервисима у целој државној управи и, што је најважније, прилагођен је грађанима у највећој могућој мери. Наши саговорници сагласни су у томе да ће Фонд ПИО и убудуће активно и континуирано радити на томе да се остваривање права из ПИО што више поједностави, убрза и олакша, а електронски сервиси учине доступним и једноставним за коришћење све већем броју грађана.

Весна Кадиф

Електронска управа у Републици Србији

Како наводе Милица Стошић Путниковић и Татјана Николић, до развоја електронске управе у Србији дошло је најпре под окриљем прописа и регулативе Европске уније, и Србија је својим програмима за развој електронске управе заправо себи омогућила пут у ЕУ.

– Осим прописа ЕУ, наш Закон о општем управном поступку, донет 2016, омогућио је развој електронске управе у Србији у смислу да се јавна управа прилагођава тим прописима и да се уводи електронски начин вођења поступака и комуникације у свим органима јавне управе. Република Србија формирала је Портал е-Управа као јединствену приступну тачку електронској управи у Србији на којој се реализују услуге електронске управе. На порталу е-Управа развијен је низ електронских услуга за грађане и привреду, али и за електронску размену података свих органа јавне управе. Фонд преко портала размењује податке са другим државним органима од његовог формирања 2017. године, у складу са прописима. Треба нагласити да Закон о електронској управи, чија је примена обавеза органа од априла 2021. године, потенцира начин комуникације органа међу собом и са странкама електронским путем. С тим у вези, прилагођавајући се новим прописима, Фонд се бави дигитализацијом – наводи Милица Стошић Путниковић.

Република Србија обухваћена је праћењем развоја електронске управе и Влада РС је формирала Радну групу за праћење развоја електронске управе у Европи, која функционише у складу са методологијом ЕУ.

– Између осталог, оцењује се како грађанин остварује своја права, односно шта му је и на који начин доступно. Србија ће бити оцењивана и током 2021, како би се утврдио напредак на овом пољу. Оцењује се неколико нивоа – да ли постоји могућност електронског подношења захтева, да ли се захтев може поднети мејлом, да ли га странка може електронски преузети, да ли га електронски може и попунити и, на последњем нивоу, да ли странка заиста може и поднети захтев на овај начин и добити потврду о његовом пријему. Провераваачи који се налазе у целој Европи оцењују све веб-сервисице јавне управе у држави. С тим у вези Фонд ПИО је, успостављањем е-Шалтера, испунио задатак који се поставио испред Републике Србије – истиче Татјана Николић.

КАКО ОСТВАРИТИ ПРАВО НА НОВЧАНЕ НАКНАДЕ

Телесно оштећење за случај повреде на раду

Када се говори о правима из пензијског и инвалидског осигурања, обично се мисли на пензије. Ипак, поред пензија, Закон о пензијском и инвалидском осигурању предвиђа и остваривање права на новчане накнаде за телесно оштећење и помоћ и негу другог лица, које се могу користити и у току трајања осигурања, пре остваривања права на пензију, као и уз пензију. Такође, по смрти пензионера, РФ ПИО исплаћује накнаду погребних трошкова лицу које је сносило трошкове сахране. Законске одредбе предвиђају услове под којима се остварују новчане накнаде, а у овом тексту ћемо покушати да их детаљно појаснимо.

Телесно оштећење

Право на новчану накнаду за телесно оштећење припада осигураницима и корисницима права на пензију код којих је дошло до губитка или битнијег оштећења појединих делова тела као последица професионалног обољења или повреде на раду. Ради утврђивања постојања основа за стицање овог права, потребно је поднети захтев Фонду, уз који се прилаже релевантна медицинска документација, као и одговарајући извештај сачињен код организације за здравствено осигурање, уколико је узрок повреда на раду. У току поступка подносилац захтева се позива на вештачење, при чему лекар вештак утврђује постојање и проценат телесног оштећења, као и његов узрок. Уколико се утврди да код подносиоца захтева постоји телесно оштећење као последица професионалног обољења или повреде на раду, решењем се утврђује право на новчану накнаду уз утврђивање степена телесног оштећења. У вре-

ме писања овог текста новчане накнаде за телесно оштећење у висини од 100 одсто износи 7.982,37 динара. Уколико је телесно оштећење утврђено у нижем степену, износ је сразмеран проценту оштећења. Тако је, на пример, износ накнаде за телесно оштећење VI степена, односно 50 процената, 3.991,18 динара. Најнижи степен за који се исплаћује накнада је VIII и одговара утврђеном постојању телесног оштећења од 30 одсто, за које припада накнада у висини од 2.394,71 динара. У случају да се код подносиоца захтева утврди постојање телесног оштећења које је настало као последица болести или повреде ван рада, решењем се захтев за остваривање права на новчану накнаду одбија, али се утврђује постојање телесног оштећења у одговарајућем степену, односно проценту. Многи осигураници и пензионери подносе захтев управо у циљу утврђивања степена телесног оштећења, а ради остваривања бенефита који нису предвиђени Законом о ПИО. Тако је, на пример, за особе код којих постоји телесно оштећење од 100

одсто предвиђена могућност рефундације пореза на додату вредност који је плаћен при увозу аутомобила. Поред ове, постоје и друге повољности за лица са телесним оштећењем, од којих су неке и комерцијалног карактера, попут попушта на коришћење услуга кабловске телевизије, плаћања путарине и сл. Већина удружења особа са инвалидитетом помаже својим члановима упознавањем са расположивим могућностима у односу на њихов степен телесног оштећења.

Туђа помоћ и нега

Особе којима је због природе и тежине повреде или болести неопходна помоћ и нега другог лица за обављање радњи у циљу задовољавања основних животних потреба, такође имају право на одговарајућу новчану накнаду. Право на ову накнаду практично могу да остваре непокретна или тешко покретна лица, следе и дементне особе, они који без туђе помоћи не могу да се хране, облаче или крећу по кући, као и особе на дијализи. Ради остваривања права на новчану накнаду

за помоћ и негу другог лица потребно је да осигураник или корисник пензије поднесе захтев са одговарајућом медицинском документацијом. По извршеном вештачењу утврђује се да ли постоји потреба за новчаном накнадом. Ова накнада тренутно износи 19.158,21 динар, а у овом тренутку је прима око 80.000 корисника. Осигураници и корисници пензије право на новчану накнаду остварују код Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, док остала лица то право остварују код Центра за социјални рад.

Степен телесног оштећења може да буде од утицаја и на износ новчане накнаде за помоћ и негу другог лица. Наиме, особе које имају телесно оштећење од 100 одсто по једном основу или 70 процената и више по најмање два основа, имају право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица. Такође, право на увећање накнаде имају и лица код којих постоји органски трајни поремећај неуролошког и психичког типа. Право на увећан додатак сви корисници остварују код Центра за социјални рад.

Основице за уплату доприноса у 2021.

Уколико лекарска комисија оцени да код подносиоца захтева постоји могућност да се здравствено стање поправи, заказује се контролни преглед, што се обавезно наводи и у решењу којим се утврђује право на новчану накнаду. Корисници се на контролни преглед позивају по службеној дужности и није потребно да сами подносе захтев.

Како се за остваривање права на наведене новчане накнаде обавезно уз захтев прилаже и одговарајућа медицинска документација, особе које сматрају да могу да остваре новчану накнаду претходно се обраћају свом лекару, који припрема документацију и предлог за вештачење уколико сматра да код пацијента постоји могућност да право оствари.

Погребни трошкови

Законом је предвиђена и новчана накнада која се исплаћује лицу које је сносило трошкове сахране умрлог пензионера. Захтев за исплату ове накнаде подноси лице које је сносило трошкове сахране, што доказује одговарајућим рачунима за погребну опрему који се прилажу уз захтев, уз који се достављају и подаци о банковном рачуну на који треба извршити исплату накнаде. Ова накнада ће у току 2021. године износити 44.107 динара за пензионере из свих категорија осигурања и не зависи од стварног износа трошкова. У току 2020. године 63.065 лица остварило је право на накнаду погребних трошкова.

Важно је нагласити и то да корисници новчаних накнада који се у току коришћења накнаде преселе изван територије Републике Србије треба да се обрате РФ ПИО како би пријавили промену адресе пребивалишта, али и да провере да ли у држави у којој живе могу да наставе да користе накнаду. Наиме, већина споразума о социјалном осигурању искључује могућност коришћења накнаде корисницима који живе изван државе у којој је утврђено право. У случају накнаде за погребне трошкове проверава се да ли је у другој држави већ остварено такво право.

Мирслав Мирић

Подсећамо наше читаоце да од уплате за јануар 2021. године важе нове основице осигурања, које су за 10,08 одсто више у односу на претходну годину. Грађани могу да се одреде за једну од 13 основица осигурања, независно од стручне спреме коју имају. По Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање, најнижа основица осигурања износи 35 одсто просечне републичке зараде за претходних 12 месеци, што је 28.402 динара, а највиша пет просечних плата, односно 405.750 динара. Допринос за пензијско и инвалидско осигурање је 25,5 одсто, што значи да ће се месечни издатак за самосталну уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање кретати у распону од 7.242,51 до 103.466,25 динара.

Износи основица осигурања и доприноса за пензијско и инвалидско осигурање важе за целу 2021. годину и доступни су грађанима на сајту Фонда (www.pio.rs) и на огласним таблама у филијалама РФ ПИО. Подсећамо грађане који се одреде за самосталну уплату доприноса по

основу члана 15 Закона о ПИО да је рок доспелости 15. у месецу за претходни месец. Једном изабрана основица може се променити, под условом да се поднесе нови захтев. Такође, грађани који не желе више да уплаћују самостално допринос имају обавезу да поднесу захтев за престанак уплате.

Право на самосталну уплату доприноса имају сва лица која су ван осигурања (незапослени, студенти, домаћице, ђаци...) под условом да су старија од 15 година, да имају пребивалиште у Србији, да нису корисници пензије остварене у Србији или у држави са којом је закључен међународни уговор о социјалном осигурању и да није наступио неки од случајева по основу којих се остварује право (нпр. навршење година живота прописаних за стицање права на старосну пензију, инвалидност), односно, уколико је наступио неки од тих случајева, својство осигураника се може стећи само за случај који није наступио.

Г. О.

Нови директор Филијале РФ ПИО Нови Сад

Горан Вишњић, дипломирани економиста, нови је директор Филијале РФ ПИО Нови Сад од 28. децембра 2020. године. Рођен је 1963. године у Хан Пијеску (БиХ), а гимназију је завршио у Сарајеву где је и дипломирао на Економском факултету 1988. године. Прве кораке у струци направио је 1989. године у фирми „Шипад“ ОУР Велепродаја намештаја у Риједи, а након избијања оружаних сукоба у Југославији деведесетих година прошлог века прешао је у Тузлу где је радио у оквиру „Шипада“, у малопродаји, као шеф пословнице за североисточну Босну. Једно време је радио и у СР Немачкој, затим и као приватник, да би 1998. године био постављен за директора „Шипадове“ пословнице за Војводину.

Од 2012. до 2015. године био је директор Завода за изградњу града Новог Сада (ЗИГ), затим и саветник за финансијске послове директора ЗИГ-а. Након трансформације ЗИГ-а из јавног предузећа у Управу за грађевинско земљиште и инвестиције града Новог Сада у децембру 2016. године, радио је на пословима самосталног организатора задуженог за екстерну комуникацију.

Ожењен је и има ћерку.

М. М.

Нови директор Филијале Фонда ПИО Шабац

Од новембра прошле године нови директор Филијале РФ ПИО Шабац је Александар Перановић. Рођен је 16. 4. 1976. године у Шапцу, где је стекао основ-

но и средње образовање. Медицински факултет је завршио на Универзитету у Београду. За време студија радио је у приватном сектору, као и након завршетка факултета до запослења у струци.

Након тога је био запослен у Дому здравља „Др Драга Љочић“ у Шапцу, као и у Општој болници „Др Лаза К. Лазаревић“, такође у Шапцу. Био је народни посланик у Народној скупштини Републике Србије у једном мандату (од 2014. до 2016. године) и члан Скупштинског одбора за рад и социјалну политику. Оснивач је и први председник Градског одбора Српске напредне странке у Шапцу.

Г. О.

Споразум између Србије и Кине од 1. фебруара

Споразум о социјалној сигурности између Републике Србије и Народне Републике Кине, који је потписан у Београду, 8. јуна 2018. године и потврђен у Народној скупштини 25. септембра 2018. године (Службени гласник РС – Међународни уговори, бр. 12/18), као и Административни договор за примену овог споразума, ступају на снагу 1. фебруара 2021. године. Споразум о социјалној сигурности између Србије и Кине регулише, између осталог, и питање трансфера пензија.

АП Војводина: мајкама без посла по 15.000 динара

Матерински додатак намењен мајкама за треће или четврто дете у Војводини и ове године ће износити 15.000 динара месечно.

Како је на седници одржаној 20. јануара 2021. закључила Покрајинска влада, право на ту помоћ ове године ће остварити око 1.300 незапослених мајки и за ту меру је у буџету опредељено 234 милиона динара.

Право остварују незапослене мајке које су почев од јула 2018. године родиле треће или четврто дете, а на евиденцији НСЗ су најмање годину дана до

дана рођења детета, као и од дана рођења детета до дана подношења захтева, непрекидно.

Исплата је месечно, у износу од по 15.000 динара, непрекидно и најдуже 24 месеца. Захтев се подноси најкасније до навршених шест месеци живота трећег, односно четвртог детета, општинској управи у којој живи мајка.

Више информација заинтересовани могу пронаћи на сајту Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова, где може да се преузме и образац захтева за остваривање овог права.

Параћин: Бесплатан превоз за старије

Особе старије од 65 година и корисници социјалне помоћи који живе на територији општине Параћин имаће у овој години право на бесплатан аутобуски превоз на градским и приградским линијама.

Општина Параћин објавила је 19. јануара на својој интернет страници јавни позив за остваривање права на субвенционисани превоз у овој години, а надлежни кажу да је издавање потврде максимално поједностављено.

Грађани који испуњавају услове могу да поднесу захтев у Клубу за старе у Параћину и са потврдом коју ту добију на аутобуској станици могу одмах подићи своју бесплатну годишњу карту. Центар за социјални рад ће решења слати на кућну адресу.

Не постоји рок за подношење захтева што значи да сви који у току године наврше 65 година стижу право на овакву врсту олакшице и од тада до краја године могу да користе услуге бесплатног превоза.

Обрасци захтева за остваривање права на субвенционисани превоз налазе се и на интернет страници општине Параћин.

Годишњица Новосадске рације

Обележавању 79. годишњице Новосадске рације на Кеју жртава рације код споменика „Породица“ у Новом Саду 22. јануара присуствовао је и градоначелник Новог Сада Милош Вучевић.

– Ако се не будемо сећали прошлости, страшна историја и још страшнији злочини се могу поновити. Злогласне Новосадске рације у којој су на страстиште одвођене читаве породице треба да се сећамо не зато да бисмо били љути и огорчени или да бисмо на мржњу одговарали мржњом, већ да би нас то болно сећање ојачало у даљој борби против фашизма, антисемитизма, против патолошке мржње и зла. Морамо све да учинимо да се никада, али баш никада ледени дани зла не понове и зато никада нећемо дозволити да жртве једног времена зла остану невидљиве и нечујне – поручио је Вучевић обраћајући се учесницима комеморације и грађанима.

Беседе и молитвене помене одржали су врховни рабин Србије, Исак Асиел, и епископ бачки Иринеј. Након полагања венаца на споменик „Породица“, традиционално је са брода Речне ратне флотиле венац положен у Дунав. Помен жртвама одржан је и на новосадској плажи „Штранд“ код спомен-плоче жртвама рације.

Фото рам за успомену и сећање на Врњачку Бању

Изнад извора Топле воде у Централном парку Врњачке Бање још једна занимљива туристичка атракција. Под слоганом „Времена се мењају, успомене остају“, посетиоци Врњачке Бање могу да се фотографишу у оквиру постављеног великог фото рама.

– После фотографисања у овом фото раму, посетиоци наше бање ће у своје место понети лепу успомену. Они који се фотографишу, могу да користе и наш хештег, да бисмо могли да их видимо и објавимо на нашим званичним каналима, односно на друштвеним мрежама. Сличан рам, али са планинским мотивима, требало би ускоро да буде постављен на планини Гоч – каже Мина Станојевић из врњачке Туристичке организације.

Бања Русанда почела са редовним радом

Специјална болница за рехабилитацију Русанда, у Меленцима, која је са 60 постеља била део ковид система од 16. новембра 2020, престала је са пријемом пацијената оболелих од вируса ковид 19 и од 25. јануара почела је са редовним радом.

У бањи Русанда кажу да ће сви оболели који се налазе у тој здравственој установи ту остати до краја лечења. Од 25. јануара почео је пријем комерцијалних гостију и гостију са ваучерима Владе Републике Србије, као и пријем пацијената који имају упут за стационарно лечење. Очекује се да ће пријем пацијената са упутима за амбулантно лечење почети у фебруару.

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД УСВОЈИЛО ПРЕПОРУКУ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Додатак за помоћ и негу по другом основу

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања усвојило је препоруку Заштитника грађана која се односи на поступање у предметима остваривања права на додатак за помоћ и негу другог лица у ситуацијама када подносилац тог захтева није ни осигураник ни корисник права из области пензијског и инвалидског осигурања. У вези с тим, Министарство је центрима за социјални рад проследило Упутство за поступање у предметима за признавање права на додатак за помоћ и негу другог лица, други правни основ.

У Упутству је наведено да члан 92 Закона о социјалној заштити у ставу 1 прописује да право на додатак за помоћ и негу другог лица има особа којој је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица да би задовољила своје животне потребе, а став 2 истог члана – да право на додатак за помоћ и негу другог лица остварује особа из става 1 ако то право не може да оствари по другом правном основу.

То значи да ће убудуће када неко надлежном центру за социјални рад поднесе захтев за додатак за помоћ и негу другог лица, а центар утврди да та особа има године живота за остваривање права на старосну пензију и најмање 15 година стажа осигурања, али право на пензију не може да оствари због неуплаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање или из било ког другог разлога, центар за социјални рад бити надлежан да по тим захтевима одлучује.

Дакле, у таквим ситуацијама код подносиоца захтева постоји други правни основ, али он по том основу не може да оствари право на додатак за помоћ и негу другог

лица у систему пензијског и инвалидског осигурања, већ ће то право моћи да оствари у систему социјалне заштите, уз испуњавање свих законских услова. У тим ситуацијама центар за социјални рад неће одбијати захтеве за признавање права на додатак за помоћ и негу другог лица због постојања другог правног основа, већ ће одлуку о наведеном праву донети након спроведеног поступка, у складу са Законом о социјалној заштити.

Ако у међувремену доприноси за ПИО буду уплаћени, па особа оствари право на пензију, онда она право на додатак за помоћ и негу другог лица више неће моћи да остварује у систему социјалне заштите јер сад има други правни основ по коме може остварити то право, али у систему пензијског и инвалидског осигурања.

Странка право на додатак за помоћ и негу другог лица не може да користи по два основа, значи користиће га у систему социјалне заштите или у систему пензијског и инвалидског осигурања. У том смислу, странка је дужна да о остваривању права на пензију обавести центар за социјални рад како не би дошла у ситуацију да враћа неосновано исплаћени износ. **Г. О.**

УСВОЈЕН ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О СОЦИЈАЛНОЈ КАРТИ

Боља расподела социјалних давања

Влада Републике Србије усвојила је на седници одржаној 21. јануара ове године Предлог закона о социјалној карти. Доношење овог закона, на који се чека годинама, један је од приоритета Владе Србије и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Министарство за рад је позвало народне посланике да у скупштинској расправи подрже предложени закон, будући да је његов основни циљ унапређење контроле социјалних давања, што треба да резултира бољом и поштенијом расподелом тог новца.

Циљ успостављања регистра социјалне карте јесте постоја-

ње јединствене и централизоване евиденције у електронском облику, која садржи тачне

и ажурне податке о социјално-економском статусу појединца и са њим повезаних лица и

која омогућава корисницима података да обављају послове обраде података ради утврђивања чињеница неопходних за остваривање права и услуга из области социјалне заштите.

Увођење тог регистра биће омогућено да грађани који су у најтежем економском положају буду видљивији у систему, како би благовремено и ефективно остварили право на потребну подршку.

Очекивања Владе Србије и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања су да ће се за исту количину новца обезбедити много боље таргетирана социјална помоћ. **Г. О.**

Добра сарадња АП Војводине и Ломбардије

Игор Мировић (други слева) разговара онлајн са Атилиом Фонтаном

Председник Покрајинске владе, Игор Мировић, разговарао је 21. јануара ове године путем видео-линка са председником италијанске регије Ломбардија Атилиом Фонтаном о досадашњој сарадњи две регије и њеном интензивирању.

– Чињеница да је ова конференција дошла на иницијативу италијанске стране говори о томе колики је значај наше сарадње. Ломбардија је за нас узор у многим областима и једна је од најразвијенијих регија

од које можемо много тога да научимо – казао је Мировић, подсећајући да је 2018. године потписан споразум о сарадњи двеју покрајина.

Он је навео да су италијанске регије други партнер по укупној размени када је реч о Војводини и веома значајан спољнотрговински партнер наше земље, те да АП Војводина и Ломбардија остварују успешну и дугогодишњу сарадњу, посебно у области привреде.

– Имамо много простора за интензивирање сарадње, пре

свега у областима пољопривреде, културе и науке. У Ломбардији постоје снажни и развијени научно-технолошки паркови и значајно је чути њихова искуства и применити их у нашем Научно-технолошком парку – навео је Игор Мировић.

Председник регије Ломбардија, Атилио Фонтана, истакао је да су Влада Републике Србије и Покрајинска влада упутиле помоћ Италији када јој је било најпотребније и да је то доказ пријатељства и добре сарадње, која ће се убудуће интензивира

рати кроз пројекте економског развоја.

Подсекретар регије Ломбардија за међународне односе, Алан Кристијан Рици, рекао је да је та регија посебно заинтересована за сарадњу на пројектима пољопривреде, одрживог развоја, циркуларне економије и аутомобилске индустрије.

Овом онлајн састанку присуствовао је и Александар Софић, покрајински секретар за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу.

М. Мектеровић

У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ ЈЕДНОЦИФРЕНА СТОПА НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

Бројни програми за подстицање запошљавања

Филијала Националне службе за запошљавање Нови Сад успела је да у 2020. години стопу незапослености задржи на једноцифреном нивоу. Према речима Татјане Видовић, в. д. директора ове филијале, томе су највише допринеле мере Владе Србије које су правремено и циљано биле усмерене ка привреди и грађанима, затим, одговорност и флексибилност привреде и послодавца, као и мере активне политике запошљавања које је НСЗ реализовала у пуном обиму.

– Кроз широк спектар услуга које пружамо незапосленима и послодавцима допринели смо да се регистровани број незапослених на евиденцији НСЗ у Јужнобачком округу током 2020. године смањи за осам одсто у односу на 2019, упркос најтежим могућим епидемио-

Татјана Видовић

лошким условима. Тренутно се на евиденцији Филијале НСЗ Нови Сад налази 29.808 незапослених, од којих је 13.014 из Новог Сада. И поред отежаних услова за рад и привређивање, није дошло до већих отпуштања радника. Број захтева Филијали Нови Сад за оствари-

вање права на новчану накнаду због губитка посла у 2020. години био је мањи у односу на 2019, а Филијала је посредовала за попуњавање укупно 3.547 радних места. Прошле године највише су се тражили медицински радници, фармацеути, хигијеничари... а опала је потражња за радницима у угоститељству, туризму и саобраћају. И даље су тражени стручњаци у ИТ сектору, машински и грађевински инжењери, али и помоћни грађевински радници, књиговође и трговци – рекла је директорка Видовић.

У 2020. години реализовани су и програми за подстицање запошљавања који обухватају финансијску подршку НСЗ послодавцима и незапосленима а на тај начин ангазоване су укупно 972 особе са евиденције Филијале Нови Сад.

Кроз сарадњу са локалним самоуправама Јужнобачког округа, или кроз техничку подршку Филијале Нови Сад или заједничким суфинансирањем програма за подстицање запошљавања, још 597 лица је добило посао или подршку за стручно усавршавање. Град Нови Сад је у 2020. издвојио 167 милиона динара за програме подстицања запошљавања и потписао Споразум о техничкој сарадњи са Филијалом НСЗ за реализацију тих програма. Средствима града посао или стручно оспособљавање обезбеђено је за 493 Новосађана, а у актуелни програм за подстицање запошљавања младих „Моја прва плата“ укључено је њих 525 са евиденције Филијале Нови Сад.

М. Мектеровић

СОМБОРСКА СЛУЖБА КУЋНЕ НЕГЕ И ПОМОЋИ У КУЋИ

Хуманост за најтеже дане

Нега палијативних болесника углавном подразумева болничко лечење. У великим градовима се на такво лечење упућују најчешће пацијенти за које се процени да су у терминалној фази болести како би им у последњим данима била пружена адекватна помоћ. У Сомбору још од давне 1980. године успешно функционише Служба кућне неге и лечења при тамошњем Дому здравља чија се посебност огледа у кућном лечењу најтежих пацијената. Служба је настала из идеје лекара кардиоваскуларног диспанзера да се пружи помоћ пацијентима са таквом врстом проблема и тада је била јединствена, јер је први пут организовано давање терапије и лечење у домовима тешких болесника.

Рад ове службе организован је на два начина, посебно у граду, и посебно у насељеним местима. У граду у Служби кућне неге раде три докторке и девет сестара које брину о палијативним пацијентима. Пацијент који по дијагнози није више у стању да посећује свог изабраног лекара упућује се у Службу кућне неге. Сестрама су на располагању возила за превоз до корисника.

У 15 насељених места и на салашима прве прегледе обављају лекари опште медицине из припадајућих домова здравља. Они прегледају пацијенте у њиховим кућама, а негу и терапију им пружају сестре из тих амбуланти. На терену сестре и лекари раде ЕКГ, мере притисак, шећер у крви, превијају ране, укључују инфузију, дају савете, односно оно што изискује мало више времена него просечан рад лекара опште медицине.

Доктори које раде у Служби кућне неге и лечења су специјализирали општу меди-

Медицинска екипа пред полазак на терен

цину и едуковани су за такву врсту посла. Имају добру сарадњу са специјалистима из болнице, што им олакшава рад ако се јави неки проблем на терену, а умрежени су и са Службом хитне помоћи, за транспорт пацијената. Тим организује рад и изласке на терен, а ако је потребно чак и да се неки пацијент хоспитализује накратко, упућују га на 14 дана у болницу на палијативно лечење док му не буде мало боље.

– Квалитет живота тешких болесника је бољи у кућним условима. Ако је могуће да пацијент на крају буде са својим најмилијима, то је много хуманије него да премине у болници. Зато треба да се ради не само на едукацији особља како да помогну тешким болесницима, већ и на едукацији породица како би се њени чланови припремили за такве ствари. Свака смрт је трагична, али треба објаснити да је у неким годинама живота она природни след догађаја – каже

Емеше Ури, специјалиста опште медицине и директорка Дома здравља „Др Ђорђе Лазић“ из Сомбора.

Служба кућне неге и лечења тренутно у граду има 800 палијативних, лежећих пацијената по строгим критеријумима, и ту се не убрајају привремени, као што су они са преломима екстремитета или они који се након шлога и побољшања враћају изабраном лекару, као ни пацијенти из насељених места.

– Користећи знања и искуства других покушавамо да уведемо тачне критеријуме по којима неко припада палијативној нези. На овакво лечење треба да упућујемо људе којима је неопходна нега и који стварно немају другог начина да добију квалитетну здравствену заштиту. Највећи број пацијената је са малигним обољењима у крајњем стадијуму, али је и знатан број оних који имају болести које доводе до тешких стања као што је непокретност. Ту спада и шећерна болест са компликацијама као што су губитак вида, ампутације екстремитета, затим тешки срчани болесници са срчаном инсуфицијенцијом – наводи др Емеше Ури.

Што се тиче планова за даљи развој, из ове службе напомињу да је направљен пројекат у сарадњи са Мађарском и Хрватском, који предвиђа постојање пункта за заједничку набавку средстава намењених најтежим пацијентима, као вид бесплатне помоћи. Пункт би омогућио да сва она средства и помагала која родбина преминулих пацијената често донира домовима здравља буду на једном месту и позајмљују се најтежим пацијентима, на пример инвалидска колица, кревети, помоћна средства као што су ходалице, штаке...

Јелена Томић

Јубилеј Црвеног крста Зрењанин

Упркос пандемији и уз поштовање свих прописаних мера заштите од коронавируса, Црвени крст Зрењанин је крајем 2020. обележио 140 година рада. Свечаности поводом значајног јубилеја присуствовали су многобројни гости из Зрењанина, делегације Црвеног крста Србије, Црвеног крста Војводине и бројних подружница, затим начелница Севернобанатског управног округа, Снежана Вучуревић, градоначелник Зрењанина Симо Салапура и бројне угледне званице.

Александра Танасијевић, секретарица и једна од аутора пригодне монографије „Традиција хуманости – 140 година Црвеног крста Зрењанин“, осврнула се на пут који је ова хуманитарна организација прешла од 1880. године до данас.

Након свечане академије у Народном позоришту „Тоша Јовановића“ (на слици), први човек Зрењанина Симо Салапура примио је у Градској кући представнике Црвеног крста Србије и Црвеног крста Војводине.

И. Прец

Од хобија до запошљавања и чувања традиције

Неговање и обнављање старих заната као што су ткање, пуствовање, златовез и слично може да донесе корист и држави и друштву. За државу то значи очување традиције и грађење позитивног имиџа у свету, а за друштво то је начин да се незапослена лица економски оснаже и самозапосле.

Са таквим циљем, пре 15 година, настала је Етно мрежа, кровна организација произвођача рукотворина из целе Србије, организованих у занатска удружења и задруге које израђују аутентичне рукотворине применом традиционалних техника. Данас ово удружење обухвата 20 мањих, у којима има око 400 жена, а кроз њихове обуке их је прошло више од хиљаду. Неке су се већ и отиснуле у предузетничке воде.

У развоју Етно мреже економски моментат је био примаран: да се женама у унтрашњости које су без могућности за запошлење створи извор прихода из онога што познају и воле да раде, јер је то најбржи пут за стицање самопоуздања и самовредновања. То је подразумевало набавку средстава за рад, опреме и организацију обука. С временом се родила још једна мотивација, а она подразумева да се чувају елементи наслеђа који нестају из дана у дан, као што су традиционалне технике израде рукотворина са препознатљивим мотивима (ткање ћилима, златовез са мотивима Мирослављевог јеванђеља, пуствовање...).

– Ми смо помирили економску и културолошку компоненту: културно наслеђе треба да се негује кроз савремено стваралаштво и да тако нађе свој пут до тржишта, самим тим произвођачи се мотивишу да остану привржени традиционалној врсти

Са једне од радионица ткања, Виолета Јовановић (у средини)

производње. Произвођаче од аматера треба превести у професионалце за израду рукотворина које су атрактивне за тржиште и доносе зараду – објашњава Виолета Јовановић, председница Етно мреже и извршна директорка НАЛЕД-а.

Етно мрежа организује ткачке колоније у Стапару и Пироту, где произвођачи пролазе кроз вежбу, ткају ћилиме, друже се, обилазе крај, а своје рукотворине презентују дипломатама, странцима, донаторима, амбасадорима и националним медијима. За ту прилику организују се и семинари замишљени као подршка женама које би желеле да се опробају у предузетничким водама. Ово удружење се финансира из државних пројеката и од међународних донација.

– Од државе се очекује да подстакне процес заштите националних производа тако што би направила конкурс за доделу средстава оним удружењима која хоће да заштите и негују националне елементе. Требало би радити на образовању деце у школама путем креативних радионица за упознавање са традицијом преко осавремењених програма рада. Такође, залажемо се за веће државне субвенције за оне који желе да се баве оваквом врстом производње и да се кроз будући закон о флексибилним облицима запошљавања дефинише статус произвођача рукотворина, са посебно прилагођеним стопама, или да постоји неопорезиви износ који је на нивоу минималне зараде. Све остало повећава цену производа – каже Виолета Јовановић.

Један од начина помоћи државе би била и организација јавних радова путем којих би најбољи произвођачи могли да пласирају своје производе, пошто би претходно прошли специјализоване, акредитоване обуке и добили сертификате.

Производи Етно мреже се највећим делом пласирају за потребе државе у виду пословних и дипломатских поклона, у привреди, преко конференција, различитих дешавања и путем онлајн платформе ETSY.

– За ту намену треба нам и галерија у Београду, где ће странац имати прилику да доживи Србију у малом кроз занате, дизајнере, аутентичну храну са географском ознаком и одакле ће моћи да понесе један део, чиме се јача имиџ земље – наглашава Виолета Јовановић.

Јелена Томић

Спој модерног и традиционалног

Деловањем Етно мреже стапарски ћилим је отргнут од заборава и уврштен у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Републике Србије. Ревитализоване су и четири традиционалне технике: златовез, ткање, пуствовање, нецање, које су уједно и најчешће технике које се користе. Задатак за све будуће производе је да буду

модерног дизајна или намене, али да задрже традиционалне мотиве. За комерцијалну употребу највише се праве ткане футроле за лаптоп или мобилни телефон, торбице за пасош, наруквице или производи од веза. За поклоне се траже минијатуре у разним техникама, а као дипломатски поклон најчешће се користи азбука у златовезу са мотивима Мирослављевог јеванђеља, која се некада користила за описмењавање.

РАДИО-АМАТЕРИЗАМ, ПОСЕБАН ВИД ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА

Хоби или нешто више

У ери савремених комуникација, интернет технологије, мобилних телефона, бављење радио-аматеризмом може деловати застарело. Ипак, у доба када се због пословних обавеза и јурњава за материјалним добрима, па чак и ове новонастале ситуације са пандемијом, све више удаљујемо једни од других, треба ценити сваки вид зближавања и комуникације међу људима.

Радио-аматеризам представља употребу радио-фреквенција с циљем некомерцијалне размене порука, личног усавршавања и техничких испитивања која обављају аматери, тј. прописно овлашћене особе са интересовањем за радио-технику искључиво из личних разлога и без материјалне користи.

Радио-аматеризам није само хоби. Да би неко постао радио-аматер потребно је да положи стручни испит који организује Савез радио-аматера Србије. Постоје три радио-аматерске класе – прва, друга и трећа, а прва је по обиму знања најзахтевнија. Након положеног испита полазник добија диплому, а Савез радио-аматера Србије му, на захтев, додељује позивни знак. Да би могао да се користи додељени позивни знак, потребна је и лиценца коју издаје Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге – РАТЕЛ.

Поред знања и вештина, радио-аматеризам захтева и одређену техничку опремљеност. Позивни знак радио-аматер може да користи тек када добије дозволу за своју радио-станицу. Уколико не поседује сопствену радио-станицу, може да користи станице радио-клубова или других радио-аматера, што подразумева одређена ограничења, као и да се ради под позивним знаком дате станице.

О овом несвакидашњем хобију разговарали смо са једним од најбољих радио-аматера у Србији, врским телеграфистом и великим љубитељем природе, Александром Ацом Благојевићем YU1CA.

Откуд интересовање за радио-аматеризам?

– Када сам као дете са села дошао у Београд, у Електротехничку школу, имао сам потешкоћа да се уклопим са градском

Александар Благојевић, на Кајмакчалану

децом... Радио-клуб је био начин да се изолујем од тога. Почео сам да се бавим једном комуникацијом за коју никада пре нисам ни чуо, да учим Морзеоу азбуку, да говорим страни језик, да стичем пријатеље. Овде сам се брзо пронашао и за кратко време лако напредовао до радио-аматера прве класе.

Као пензионер, да ли сте више посвећени свом хобију?

– По завршетку школе почео сам да радим, па сам у једном периоду чак и стагнирао са радио-аматеризмом. Откад сам у пензији, коначно имам времена да се посветим себи и свом хобију. У свету постоји вид такмичења где радио-аматери успостављају везе из националних паркова, резервата природе (WWF), утврђења, замкова, споменика културе (WCA), као и где се везе успостављају са планинских врхова (SOTA). Ово ми је омогућило да спојим своју велику љубав према природи и хоби. Уједно, то је и сјајан начин промоције наше земље, туризма. Многи радио-аматери после разговора са мном и гледања слика које постављам на светском сајту за радио-аматере појеле да дођу и упознају знаменитости наше земље.

Одакле сте све успостављали радио-везе, коју локацију бисте издвојили?

– Србија је земља изузетних природних лепота. Кањон Увца, као резерват природе у ком се гнезде белоглави супови, заиста је посебан по својој лепоти и, по мом мишљењу, светско је природно добро. Ту су и Ђердап, Тара, Пештер, Голија, Мокра гора, Фрушка гора...

Каква су Вам искуства са такмичења радио-аматера?

– Никад ме нису претерано занимала такмичења у нашој земљи, међутим, по броју остварених веза из природе у свету сам на 13. месту иако сам се релативно касно прикључио том покрету. До сада сам оби-

Са такмичења SOTA у Грчкој

шао 159 заштићених природних добара у Србији. Радећи са тих локација пренео сам поруку да се налазим у резервату природе у заштићеној зони, што је својеврсна промоција наше земље и њених лепота.

Да ли сте као радио-аматер учествовали у неким кризним ситуацијама?

– Нема бољег начина припреме за ванредне ситуације од одласка у природу на овај начин. Са комплетном опремом – радио-станицама, батеријама, антенама, познавањем терена, прилазних путева, временских услова... Учествовао сам у разним кризним ситуацијама: земљотрес у Скопљу, у Темишвару, у Црној Гори, поплаве у Обреновцу, НАТО бомбардовање... Увек сам се радо одазивао у оваквим ситуацијама, јер радио-аматери су способни да обезбеде комуникацију и када други, конвенционални, системи веза закажу.

Наш саговорник је на крају посебно истакао колики је значај хобија којим се бави: омогућио му је да споји љубав према природи и физичку активност, да упознаје и помера границе своје издржљивости, да види многа места, упозна велики број људи и стекне бројне пријатеље. Небитно о којем хобију је реч, музици, сликарству, спорту... треба га неговати, јер је немерљив његов значај за развој и спознају сопствених способности, поручује Благојевић.

Драгана Лукић

Заслужнима признање

Дан ослобођења Ниша од Турака, 11. јануар, који је истовремено и Дан града, обележен је и ове године полагањем венаца на споменик ослободиоцима на централном градском тргу и доделом награде „11. јануар“ најзаслужнијим колективима и појединцима.

Овогодишњи лауреати у категорији колектива су нишки Дом здравља и музичка група „Лутајућа срца“, а признања су уручена на свечаној седници Скупштине града. У име музичке групе награду је примила певачица Споменка Ђокић а из Дома здравља на високом признању је захвалио директор Милорад Јеркан. Он је, уз остало, рекао да је велика част добити „Нобелову награду“ свога града.

Директор Дома здравља Милорад Јеркан (лево) прима награду

– Није мала ствар када у години пандемије и болести незапамћене 50 година уназад наш Дом здравља први реагује и са осталим здравственим структурама направи подвиг

у очувању здравља и људских живота – нагласио је директор Јеркан.

Међу појединцима награду „11. јануар“ добили су економски историчар и публициста Новица Ранђеловић, директор Ecotrade BG из Ниша Милоје Бранковић, а диплому и статуету која је постхумно припала анестезиологу Клиничког центра Ниш Саши Сеферовићу примила је његова породица.

За овогодишње добитнике награда било је 25 предлога, за девет колектива и 16 појединаца. Награда се, иначе, састоји од дипломе, статуете „Ослободилац Ниша“ и новчане награде у укупном износу од 500.000 динара.

Љ. Глоговац

УДРУЖЕЊЕ ЗА НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИЈЕ „ИЗВОР“ У КЊАЖЕВЦУ

Најлепши пешкири и обредни хлебови

Због пандемије коронавируса у децембру 2020. у Књажевцу нису одржани традиционални етно сусрети. Удружење за неговање традиције „Извор“ организовало је само такмичење за најлепше обредне пешкире и хлебове. У години када обележава 15 година постојања, „Извор“ је у великој галерији Дома културе приредио изложбу радова из Књажевца и целе Србије (на слици).

– Договорили смо се да не прекидамо манифестацију без обзира на овакве услове, да такмичарски део остане. Учествовале су, на наше задовољство, све три основне школе са прелепим радовима, са обредним хлебовима. Што се одраслих тиче, своје прелепе пешкире послали су учесници из 11 градова Србије – рекла је Љиљана Михајловић, председница „Извора“.

Традицију овога краја и традицију Србије удружење „Извор“ чува на различите начине пуних 15 година, сарађујући са креативним људима различитог узраста. Председница Љиљана Михајловић најпознатија је на рад са децом и младима.

– Општина Књажевац наставиће да подржава рад свих удружења грађана у књажевачкој општини, поготову оних која подстичу љубав најмлађих према завичају. „Извор“ је пример како може да се ради са најразличитијим групама – од старијих жена које негују традиционалне занате, преко оних које желе да буду предузетнице, до најмлађих нараштаја. Наставићемо да из локалног буџета подржавамо све активности наших удружења – нагласио је Бранислав Јосифовић, заменик председника општине Књажевац, приликом обиласка изложбе.

Д. Ђорђевић

Сајт за унапређење међугенерациске солидарности

У оквиру пројекта „Јачање међугенерациске солидарности“ који спроводи Центар за подршку и инклузију Хелп нет у сарадњи са Црвеним крстом Србије, а уз подршку Вишеград фонда, покренут је сајт (medjugeneraciskasolidarnost.rs) на коме се поред информација о самом пројекту, налазе и активности које се реализују у оквиру овог пројекта.

На сајту могу да се пронађу публикације о међугенерациској солидарности, информације о активностима у оквиру пројекта, блог и информације о међугенерациској солидарности, као и видео материјали.

Пројекат је интернационалног карактера и спроводи се у партнерству са Европском групацијом за територијалну сарадњу ТРИТИА из Пољске, Центром за социјалне услуге Хорелица из Словачке, као и организацијом ТРИАНОН из Чешке који има за циљ подстицање међусобне сарадње, разумевања и суживота генерација.

Активности које се реализују у оквиру пројекта треба да допринесу унапређењу социјалне кохезије мењањем релација међу генерацијама и да се унапреди њихову међусобну сарадњу и разумевање, али и да подигне ниво њихових дигиталних компетенција, као и да прикупи податке о утицају креативних медија на међугенерациску солидарност.

Г. О.

ПЕНЗИОНЕР МИЛОРАД ЈЕВРЕМОВИЋ, ВЕЛИКИ ДОБРОТВОР ИЗ БЕЧА

Носталгија у венама

Рећи за некога да је поштен, скроман, радан и напредан и да живи корак испред времена, у случају Милорада Јевремовића није довољно, јер је он велики добротвор и хуманиста из Беча, али и велики носталгичар коме фали „његова“ домовина, Србија, фали му завичај Баљевац, недостају му другови и дружење.

Милорад је ромског порекла а детињство памти по честим селидбама и тешком животу. Породица је ипак успела да у селу Јарандо код Баљевца купи кућу, а за Милорада, његове родитеље, браћу и сестру тада је наступило ново доба и отворили се видици за бољу будућност. Милорад је тада спознао да се „увек може више, брже и боље“. Са тим мотом гурао је напред, завршио основну и средњу школу и, најзад, машински факултет, као најбољи студент. После одслужења војног рока и женидбе, стан своје жене Сафете је поклатио школи у Баљевцу. Био је директор великих фирми у Београду и Пожаревцу, а онда је опет дошло тешко време за многе, па и за Милорада и његову породицу.

– Увелико се кувало и спремао за рат. Нисам то желео. Једноставно, спаковао сам кофере и са картом у једном правцу отишао у Беч. Оставио сам родитељске гробове и завичај, радно место и кућу, своју државу, морао сам – тужно се присећа Милорад.

Захваљујући старијем брату Драгану, који је већ успешно радио у Бечу, Милорад је добио држављанство (задржао је,

наравно, и српско), нострификовао диплому и нашао запослење у престижној медицинској установи. Убрзо је почео самостално да води главно одељење у овој клиници а за свој предани рад Милорад Јевремовић је награђен признањем Привредне коморе Аустрије. Потом је прешао у Институт за биомедицинско инжењерство и физику, одакле је отишао у заслужену пензију.

Већ раније је Милорад дао себи задатак да другима помаже, вели, зато што га на то обавезују муке у животу кроз које је и сам прошао. Са својом породицом он не мирује него и сада као пензионер „с пламеном носталгије у души“ следи свој мото да се увек може више и боље. Следећи брата Драгана који је свом завичају, Здравственој станици у Баљевцу, поклатио санитет, Милорад је школи даривао пет компјутера а општини Пожаревац у више наврата слао неопходне лекове, помагао многим незбринутим мајкама с децом, а посебно истиче помоћ жени из Краљева с једанаесторо деце. У ово време короне Милорад је из Беча слао помоћ сиромашним пензионерима у Баљевцу. Обрадовао је и баљевачку децу: богатим пакетићима честитао је Божић деци Плесног студија „Черешки“ која су почетком 2020. наступала у Бечу на међународном такмичењу плеса.

– Ја нисам богат човек и све што имам стекао сам радом. Дарујем онима којима је то много, а мени не значи пуно – још један је мото у животу овог великог човека.

Миле Јаснић

ПРАЗНИЦИ У СВРЉИШКОМ КРАЈУ

Корона променила начин славља

Празничне дане становници сврљашког краја провели су углавном у тишини код својих кућа уз повремене изласке у куповину или шетњу. Корона је променила начин празновања и славља, а у интересу здравља поштоване су све мере заштите од епидемије.

Пензионери који чине трећину житеља општине Сврљиг имају једну жељу – да њих и њихове породице служи здравље, да се корона победи и настави нормалан живот. Такве честитке чују се свакодневно. Сви су жељни дружења и провода. У новогодишњој ноћи баке и деке даривале су своје најмлађе пакетићима, а пензионерски динар добро је дошао за новогодишњу и божићну трпезу.

И у време короне улице Сврљига су украшене, у центру је окићена јелка, а и градски парк подсећа да је стигла нова година.

Општина Сврљиг поделила је пакетиће ученицима од првог до четвртог разреда Основне школе „Добрила Стамболић“ у Сврљигу, као и ђацима из сеоских школа. Пакетићи су стигли и из западне Европе кроз секцију „Деца деци“ и подељени су на сеоском подручју. Сврљашки Деда Мраз Душко Живановић, који годинама путује и носи поклоне деци, имао је мање посла. Обећао је да ће све убележити у свој дневник и ове године кренути раније да дели поклоне. За православну нову годину сврљашки музичари су се представили преко локалних медија.

С. Ђорђевић

Пакети хране и одеће за најугроженије

Због великог невремена и налета бујичних вода у лесковачком крају средином јануара 2021. године, неколико локалних самоуправа у Јабланичком управном округу увело је ванредне мере одбране од елементарних непогода. Око 40 села остало је без струје, у невремену и под теретом влажног снега оштећено је мноштво воћњака, око 300 бандера и око 200 трафостаница... Под воденим талогом полагао је велики број пластеника са раним поврћем, а на неколико хиљада хектара плодних ораница неопходно је дооравање када се вода повуче.

Штету су претрпеле и мале породичне радње евидентирани за сакупљање секундарних сировина, посебно код лесковачких Рома.

Ванредна ситуација у Јабланичком управном округу подстакла је бројне хуманитарце да се укључе у прикупљање помоћи. Прикупљен је велики број пакета хране, одеће и средстава за личну хигијену за поплављене породице у Медвеђи,

Бојнику, Лебану, Лесковцу, Власотинцу и маленој Црној Трави.

Захваљујући помоћи надлежног републичког министарства и локалне самоуправе, бројни Власотинчани неће више имати проблема са водом за пиће, пошто им је послато

око пет шлепера флаширане воде. Регионална организација Црвеног крста за мештане неколико планинских заселака подно Куковице прибавила је око 200 пакета и неколико агрегата за струју.

Регионална привредна комора из Лесковца за поплављене у Медвеђи, Лебану и Бојнику донирала је око 10 милиона динара на име прве помоћи у отклањању последица јануарске поплаве. Многе организације дале су новац за набавку неопходних намирница...

Према општој оцени регионалних кризних штабова, овогодишње поплаве су нанеле много већу штету пољопривредним газдинствима и малим предузетницима него оне из 2010. године.

Т. Стевановић

Нове снежне падавине

Велики број потпланинских села и заселака подно Росуље и Чемерника након вишечасовних снежних падавина на Светог Саву остао је без струје и пијаће воде, затрпан у сметовима. Целокупна механизација локалног предузећа за путеве укључена је у рашчишћавање путева који повезују одсечена села.

– Претходних дана радили смо на санирању путне инфраструктуре оштећене у недавним бујичним налетима воде. Сада ће та механизација наставити са чишћењем сметова – истакао је Зоран Миљковић, већник општине Власотинце задужен за путну инфраструктуру.

На лицу места надлежна служба ове општине отклонила је више од стотину поломљених стабала која су под теретом влажног снега пала на регионални пут и покидала електроводе.

ХУМАНОСТ НА ДЕЛУ У ПЛАНИНИ

Борба за спас пацијента

Драма на путу ка селу Липовици

Возач Дома здравља у Власотинцу Срђан Радичевић кренуо је пре неколико дана, рано ујутру, да старог пацијента из Липовице транспортује на хемодијализу у Лесковац. Зауставило га је дрво које је услед обилних падавина пало на пут. Када је покушао да се врати назад да би отишао по тестеру, на путу му се испречило дрво које се у међувремену срушило. Тако загла-

вљен, без сигнала мобилне мреже, ишао је око пет километара пешице док није добио сигнал и позвао колеге у помоћ.

Колеге Иван Давинић и Зоран Коцић су набавили моторну тестеру и помогли да се уклони дрвеће с пута тако да је пацијент, и то на време, из Липовице транспортован на хемодијализу у лесковачку Општу болницу.

Д. Коцић

Помаже и Црвени крст Србије

Црвени крст Србије упутио је помоћ становништву погођеном поплавама. Помоћ је опредељена на основу обављене процене потреба и утврђених приоритета, а састоји се од хране, средстава за личну хигијену, дезинфекционих средстава, сушилица за влажне зидове и сетова за чишћење после поплаве.

Помоћ Црвеног крста Србије је намењена за више од 200 најрањивијих породица које су пострадале од поплава у општинама Дољевац, Житорађа, Медвеђа, Владичин Хан, Врање, Бујановац, Ниш, Бела Паланка и Пирот.

Ова хуманитарна организација ће наставити да доставља помоћ становништву пострадалом од поплава у складу са потребама корисника и својим могућностима, а у координацији са локалним штабовима за ванредне ситуације у местима која су погођена поплавама, каже се у саопштењу Црвеног крста.

Г. О.

Нови ритам дана

Рад од куће захтева самодисциплину да се нађе баланс између посла и осталих обавеза, а по правилу под највећим теретом су жене

Тек што се разданило, напољу измаглица, нешто промиче, киша или влажан снег, а треба устати из топлог кревета, спремити се и пожурити на превоз, стићи на посао. Какав почетак дана.

А може и сасвим другачије. Да се још дрема, и то без бриге савести. Поклоњено време. Не жури се, посао од куће, може и у пиџами.

Ово је стереотип, како се обично замишља предност кућне канцеларије, као могућност да се себи креира дан.

То јесте тачно, али само донекле. Цео концепт је ипак сложенији јер огроман број запослених сада тако функционише, не увек својом вољом, већ силом пандемијских прилика, а немају сви идеалне услове.

Како ли то изгледа када су сви у кући, супружници обоје раде или једно од њих, а ту су и деца. Ако су школарци, имају наставу онлајн. Колики то стан треба да буде, да свако има свој простор за рад. И тишину. Уколико говоримо о нашим условима где су под једним кровом некада три генерације, онда све постаје незамисливо. А тако реално.

На све се људи навикну, па и на то колико се живот изменио. Где је онај некадашњи уобичајени дневни распоред – посао, канцеларија, уходан ритам. Колеге, јутарња заједничка кафа, размена новости, колегијална сарадња... Кућне бриге остају код куће. На радном месту са колегама добија се подстицај, осећај да сте у току збивања.

Све су то ствари о којима се не размишља док трају. Тек кад се пређе на нови режим рада, у пандемијским условима, почиње другачије да се сагледава ситуација. У околностима када су компаније принуђене на велике резове, чињеница да није на месту дешавања ствара код запосленог забринутост и несигурност. И оставља последице.

Поремећај спавања, тешко контролисано расположење, нелагодност, анксиозност, неки су од честих проблема, наводи лондонски „Фајненшел тајмс“ запажања Ричарда Чафека, оснивача и извршног директора џиновске чикашке корпорације ComPsych која се бави програмима за све аспекте рада запослених, њиховим потребама, проблемима, здрављем. Чафек наводи како ни

психички стабилне особе не могу да избегну ефекте нагле промене дотадашњег начина живота, страха од непознатог, страха од губитка посла или управо губитка посла.

Ово је поготово било приметно у почетку пандемије када је нагло и вишеструко порасла потреба за услугама психотерапеута. Забринутост за егзистенцију, велики стрес, све је то довело до многобројних психичких проблема, усамљености и депресије, а последично се одразило и на физичко здравље.

То се најдрастичније прелама код жена које су под највећим теретом. Корона је показала колико је рањива једнакост полова, а достигнута равноправност суновратила се неколико деценија уназад, у прошли век. По препознатљивој шеми, на глобалном нивоу, жене су прве које губе посао, а некад га и жртвују да би бринуле о деци или неговале старије.

– Све што смо постигли, за шта је требало 25 година, могло би да се изгуби у једној години – упозоравају из организације УН за равноправност полова и оснаживање жена. – Могућност запошљавања и образовања да нестане, а жене да буду подложне менталним и физичким проблемима.

– Терет који пада на жене у пандемијским условима носи реалан ризик од повратка родног стереотипа из 50-их година – каже функционер УН Анита Батиа, а цитира Би-Би-Си.

Светски економски форум такође отвара проблем погоршавања равноправно-

сти полова у ситуацији коронавируса. Као последица пандемије, жене више губе посао него мушкарци, и то несразмерно њиховом уделу на тржишту рада.

Према процени Глобалног института Мекинси, жене чине две петине глобалне радне снаге, али је њих погодило више од половине укупног губитка посла услед кризе. То говори да су жене 1,8 пута осетљивије од мушкараца на пандемијски удар.

Један од разлога је чињеница да оне у највећој мери носе терет бриге о деци, болеснима и старијима, што је напоран и велики посао и наравно неплаћен. Заправо само математика може да прикаже франпантну неједнакост. Сваки сат неплаћеног посла мушкараца значи три сата неплаћеног посла жене. А сад то исто само још невероватније – процењује се да жене обаве три четвртине од милијарду сати неплаћеног посла сваког дана у свету. И то су подаци пре пандемије, може само да се претпостави какав је скок у међувремену.

Проблем је што је неплаћени посао жена ретко где званично признат, а захваљујући томе неко други зарађује. Жене својим ангажовањем надокнађују или одмењују одговарајуће службе и социјалне установе.

И тако ће бити све док се не озваничи „невидљиви“ посао и нађу решења да се олакша породицама, превасходно женама. Споминати равноправност је анахроно, овде може да се говори само о економском интересу.

Д. Драгић

Сребро које се претвара у злато

У новом демографском поретку у коме се дуже живи, све више се користе потенцијали сениора да се дуже и ради

Број оних који су већ прославили 60. рођендан и тиме се сврстали у седокосе „старије грађане“ (скраћено „сениоре“) са данашњих скоро милијарду, до средине овог века повећаће се на више од две милијарде. Биће их колико и оних млађих од 15 година, што ће бити прва таква комбинација старости и младости у историји наше цивилизације.

То је уједно и главни елемент помаљајућег новог демографског поретка којим се не баве само статистичари и економски планери, него и социолози, футуролози, медицинска струка и, наравно, политичари.

Чињенице су неумољиве: како наводи Центар за будућност старења при Милкен институту из Калифорније, очекивани животни век у развијеним земљама је већ премашио 80 година. Јапан ће притом већ до краја ове деценије постати прва „ултрастара“ нација, јер ће 28 одсто његових становника бити старије од 65 година.

У највећој економији, америчкој, до средине овог века број оних са 65 и више година нараштаје на близу 84 милиона (САД данас имају 332 милиона становника).

У Европи је данас већ четвртина житеља старија од 60, с тим да демографске пројекције најављују да ће до 2050. њихов удео додати до 35 одсто. У релативно младој Латинској Америци и Карибима, заступљеност старијих од 60 година у укупној популацији ће од данашњих 12 одсто, до 2050. достићи 25 процената. У данас демографски виталној

Африци, где је учешће сениора само пет одсто, то ће, такође до средине века, скочити до девет процената.

Постојан пораст дуговечности засад прате многи проблеми, од којих се највише дебатује о томе како у новој ситуацији обезбедити одрживост и правичност пензијских система. Понегде је то повод за економске и социјалне кризе, али истовремено sazрева и уверење да дуговечност, уместо проблема, може да буде и решење – да је могуће да се демографско сребро претвори у економско злато.

Иако су и даље доминантни ставови који старење дефинишу у негативним појмовима, наспрот глорификацији младости у медијима и потрошачком маркетингу, корпоративна заједница, како се предочава у документу поменутог Милкен института, полако али постојано открива да су сениори као радна снага на много начина поузданији, па и продуктивнији од млађих колега.

Засад се највећа пажња поклања сениорима као потрошачима: анализе које је сачинила Бенк ов Америка показују да ће до краја ове декаде годи-

шња потрошња старијих од 60 на глобалном нивоу достићи импресивних 15 билиона долара. „Економија дуговечности“ је иначе већ незаобилазна и данас: њен обрт се процењује на 7,6 билиона, што је више од појединачних бруто друштвених производа сваке земље изузев прве две економске силе света, САД и Кине.

Други аспект је потенцијална вредност старијих као радне снаге, било у одлагању њиховог одласка у пензију, било као повремено или привремено запослених. Кад је реч о САД, сваки четврти запослени ће већ за четири године бити старији од 55, што ће бити двоструко више од ситуације која је у овом погледу била пре две и по деценије. Данас је радно активно више Американаца старијих од 65 него у било ком периоду од почетка овог миленијума.

Глобално, 57 одсто оних који су пред пензијом предвиђа да ће и после формалног престанка свог радног века наставити са неком врстом радног ангажмана.

С друге стране, још се у недољој мери превазилазе многобројне предрасуде и заблуде

о старењу. Готово две трећине америчких радника у анкетама изјављује да су видели или се лично суочили са дискриминацијом због својих година.

Једна од предрасуда у овом погледу јесте и да су старији радници мање продуктивни, што оповргавају баш они који су за то надлежни: менаџери „људских ресурса“, који сениорима дају одличне оцене када је реч о посвећености послу, поузданости и продуктивности.

Заблуда је и да старији нису спремни да се посвете нечем новом: већина предузетника у САД данас су они старији од 50 година. Погрешно је и уверење да се у поодмаклим годинама не прате технолошки трендови модерног доба: студија Милкен института наводи да две трећине оних између 50 и 64 користи друштвене мреже.

Закључак ове студије гласи да су сениори „растући извор људског капитала“ који има капацитет да буде погон економске експанзије и предузетништва. Заједно с млађим колегама, они чине „међугенерациску радну снагу која је сувише важна да би била игнорисана“.

М. Бекин

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ЈАГОДИНА

Активни упркос корони

Протекла година била је подједнако тешка и за пензионере Јагодине, али бројне активности и помоћ пензионерима ипак нису изостали. Старији су у сваком тренутку имали пуну бригу и помоћ у свакодневном животу. Захваљујући пожртвованом раду Удружења пензионера Јагодине, пензионери су и прошле године уредно снабдевени гревом, који су могли да плате на више рата.

Град Јагодина иначе има близу 16.000 пензионера, а сваки четврти је члан Удружења. Поред пакета са прехранбеним производима и хигијеном које су пензионери примили на почетку пандемије, уочи новогодишњих и божићних празника уручено је још 340 пакета најугроженијима. Поред њих, пакете су примила и вишечлана и самохрана домаћинства у којима је једини извор прихода ниска пензија, а Фонд ПИО је за то определио 530.000 динара. Тако је, захваљујући сарадњи са локалном самоуправом, Црвеним крстом и Центром за социјални рад, на адресе најстаријих житеља, којима је ово била и једина помоћ, стигло близу 500 пакета. Посебно су била обрадована самохрана старачка домаћинства. Ова помоћ, уз лепу реч, много значи у овим тешким временима, каже председник Удружења пензионера града Јагодине, Часлав Ђорђевић.

Чланови Извршног одбора на реновираној тераси

Треба издвојити и акцију добровољног давања крви, коју је организовала Подружница Црвеног крста Удружења пензионера Јагодине у којој је учествовало неколико организација добровољних давалаца са овог подручја. Прикупљено је више од 50 јединица крви. Велику заслугу у овој акцији имају ветерани у давалаштву, председник Подружнице Радослав Славковић и Иван Ђурђевић, потпредседник Удружења пензионера, који је иначе крв дао 65 пута.

Живот за пензионере није стао упркос тешкој болести која је проредила и пензионерску организацију. Уз највеће мере предострожности обављани су и текући послови. Између осталог, уз помоћ локалне самоуправе реновирана је пространа тераса Дома пензионера. Овај лепо простор који гледа на реку Белицу спремно чека неко боље време за окупљање и дружење.

А. Ђорић

ОСНОВАНО ЈОШ ЈЕДНО УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА У ПИРОТУ

Кренули силовито

Поред већ постојећих удружења и организација пензионера, у Пироту је летос формирано још једно удружење – Градска организација пензионера Пирот.

О циљу оснивања и раду удружења разговарали смо са председником ГОП Пирот Јованом Николићем.

– Група млађих пензионера и пензионерки почетком 2020. године дошла је на идеју да се у Пироту формира још једно удружење јер у граду и околини живи око 16.000 пензионера и многи од њих нису обухваћени постојећим удружењима и организацијама. Намера нам је и жеља да ту популацију, кроз бројне и разноврсне активности и дружење, привучемо у наше удружење, а за то

имамо и снаге и жеље – прича са задовољством и поносом Николић.

Најпре је формирана књижевна секција, а затим и радионица домаће радности. Ускоро би требало да оснују и музичку и спортску секцију, за шта постоји велико интересовање.

Просторије краси мноштво радова домаће радности, уметничких слика, па стога удружење личи на прави мали музеј, јер је максимално искоришћено знање и умеће чланова. По речима председника Јована Николића, кренули су силовито у обављање свих задатака у оквиру организације. Дobar део чланства схватио је, и тако се понаша, да је удружење њихово.

Изложба у просторијама ГОП Пирот, Јован Николић, десно

– Две наше чланице лекарке, Сребра Костић и Грана Ранчић, сваке среде долазе у удружење и без икакве надокнаде мере крвни притисак и шећер у крви пензионерима и дају савете за коришћење пропи-

саних лекова. Такође, свакога дана, волонтерски, мењају се чланови Одбора у дежурству па је удружење отворене сваког дана од 9 до 12 и од 16 до 18 часова.

С. Панакијевски

ПОЧЕЛО ОСНИВАЊЕ ОКРУЖНИХ ПОКРЕТА ТРЕЋЕГ ДОБА

Промовисање добрих стилова живота

Крајем јануара ове године руководство Покрета трећег доба Србије доставило је координаторима окружних одбора Савеза пензионера Србије нацрте аката која се могу користити за оснивање Покрета трећег доба за подручје округа. Ти материјали су сачињени са жељом да се помогне у оснивању ових покрета како би, након побољшања епидемиолошке ситуације, они почели делотворно да раде.

Покрет трећег доба тренутно постоји у Београду (два градска покрета и неколико општинских), затим у Ваљеву и Нишу. У плану је да се током 2021. ови покрети формирају у свим регионима Републике Србије, као и Покрет трећег доба Косова и Метохије – за цело подручје покрајине. Почетом пролећа ти покрети би започели организацију мини олимпијада у свим

окрузима и припреме за учешће на Четрнаестој олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у септембру у Врњачкој Бањи.

Регионални покрети трећег доба, аналогно њиховој кровној организацији, своје деловање ће усмерити на окупљање и организовање грађана на остваривању заједничких активности у оквиру програма од јавног интереса; стимулисање, промовисање и унапређе-

ње здравља, културе квалитета живота, добрих стилова живота за добро и квалитетно старење; борбу против стереотипа о старијима и њиховим могућностима; на спортско-рекреативне, културно-забавне и активности у области здравства; остваривање друштвено корисног рада, очување природних ресурса и заштиту животне средине; организацију и поспешивање међугенерациске сарадње; унапређење друштвеног и социјално-хуманитарног рада пензионера и свих старијих људи, као и на развијање узајамних и солидарних односа на начелима помоћи и самопомоћи.

Упоредо са овим основним циљевима и задацима (и у њиховој функцији) планира се и успостављање комерцијализације знања и пружање других услуга Покрета на тржишту.

М. Талијан

ГРАДСКО УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА У КИКИНДИ

„Друга пензија” није збогом

Нови секретар Градског удружења пензионера у Кикинди је Драгиња Љиљак, а дужност јој је после двадесет година обављања те функције јесенас предала Зорица Васиљевић.

вима, јер Удружење ми је драги и драги дом – каже Зорица Васиљевић која је још у Управном одбору КУД „Сунчана јесен” и долази три пута недељно у Удружење да замени оне који

Зорица Васиљевић (седи) и Драгиња Љиљак

и рехабилитацију пензионера. Она у овом „колективу” најбоље барата компјутером па, када је потребно, прискаче свима у помоћ.

С. Завишић

Кандидата више од пакета

Око 450 пензионера у кикиндској општини конкурисало је за пакете солидарности који су набављени средствима Фонда ПИО опредељеним за друштвени стандард пензионера. Пакете, у вредности од по 1.500 динара, добило је 175 најугроженијих, чији је месечни износ пензије око 11.000 динара.

У овој организацији за дугогодишње активисте и челнике после истека последњег мандата кажу да су отишли у „другу пензију”, али то најчешће не буде и стварни растањак.

– Спремна сам да и даље, својим искуством, помажем вршњацима и млађим члановима,

су на боловању или су одсутни из других разлога. Чак и када нема радних обавеза, прија јој боравак међу пријатељима, јер дружење подмлађује, што свима препоручује.

Нови секретар Удружења, Драгиња Љиљак, донедавно је била референт за опоравак

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА
НОВИ БЕОГРАД

Својеврсни сервис за старије суграђане

Ружица Белановић

Удружење пензионера Нови Београд са више од 5.000 чланова једно је од најактивнијих у Београду. До појаве пандемије постали су својеврсни сервис за одговоре на сва питања која муче најстарије ове београдске општине. Значајну улогу у остваривању постављених задатака имао је покојни председник Павле Лучић, кога је на том месту наследила Ружица Белановић.

Нова председница нас је информисала о актуелностима из рада удружења.

– У складу са инструкцијама Фонда ПИО и Удружења пензионера Србије, спроведен је поступак набавке и поделе укупно 369 пакета солидарности, намењених за слабије покретне наше чланове и однети су им директно на кућне адресе – каже Ружица Белановић.

Упркос епидемиолошким мерама, Фонд солидарности, који броји више од хиљаду чланова, био је активан и излазио у сусрет већини захтева. На месечном нивоу се одобри 25 позајмица у висини пензије које се враћају у ратама (до 12 рата), без камате.

Прошле године је посредством Фонда ПИО на рехабилитацију отишло 225 најстаријих Новобеограђана, од 545 захтева колико је поднето. Тренутно се разматрају понуде за коришћење одмора у бањама, уз коришћење ваучера и, како нам је рекла саговорница, очекује се закључење уговора са одмаралиштинама у Сокобањи, Врњачкој и Врањској бањи.

М. А.

КИКИНДА

Хуманитарни чепови јачи од короне

Градско удружење пензионера у Кикинди посредством свог КУД „Сунчана јесен“ укључено је у хуманитарну акцију „Чеп за хендикеп“, а онедавно испоручују чепове Удружењу грађана „Наша кућа – Кикинда“ које помаже групи од 34 деце ометене у развоју.

Пандемија ковида 19 није омела сакупљање чепова и њихово слање на рециклажу. Оствареном зарадом „Наша кућа“ финансира своје племените акције. Пред крај прошле године пензионери су предали око 75 килограма ове сировине (на слици). Акција је настављена а очекује се да нове количине буду упућене овог пролећа. Овај вид међугенерациске сарадње изнедрио је и одржавање заједничких забавних програма и друге облике дружења.

С. З.

НИШ

Новогодишњи пакети

Крајем прошле године и у првој недељи јануара Градска организација пензионера Ниша поделила је око 1.500 пакета члановима са најнижим примањима. Пакети су осим основних намирница садржавали и средства за личну хигијену, кућну хемију, комплете заштитних средстава против коронавируса.

Подела пакета пензионерима са ниским примањима пред Нову годину и Божић је традиција ГОП Ниш. Због познате ситуације са пандемијом овај пут су пакети били знатно богатији, каже Душан Тодоровић из ГОП. Због поштовања препоручених мера, подела је трајала више дана и на неколико пунктова у граду, а члановима у Нишкој бањи пакети су достављани кући.

Иначе, овогодишња акција ГОП Ниш реализована је у сарадњи са ПИО фондом и надлежним градским институцијама, а за поделу пакета ангажовани су активисти ГОП, Покрета трећег доба и ПУПС.

Љ. Г.

СВРЉИГ

Сређивање просторија

Просторије Удружења пензионера Сврљиг у години короне добиле су нови изглед и оплемењене су ситним детаљима.

Председник удружења Славиша Матејић је сопственим новцем започео сређивање, замену патоса и кречење, а касније су му се придружиле и колегице и колеге око чишћења.

– Корона је смањила нашу активност и зато смо се определили да се просторије окрече, да се поправи под и размести намештај. До сада је сређено око 45 квадратних метара просторија. Јављају се и донатори који ће помоћи у намештају што је јако важно, да се обновимо, освежимо и технички усавршимо – каже Матејић. У плану је да се среде просторије Актива жена и Клуб удружења који је био главно место окупљања пензионера. Вољу имају и раде све сами, додаје Матејић.

С. Ђ.

ДИМИТРОВГРАД

Довољно простора, мало чланова

У општини Димитровград живи око 3.000 пензионера, а само трећина их је учлањена у тамошње удружење. Од 13 месних одбора активно је десетак. Посредством Фонда ПИО на рачун удружења уплаћено је 102.000 динара што ће бити искоришћено за поделу ваучера за најсиромашније пензионере.

– За помоћ се пријавило 300 пензионера а критеријум је задовољило њих 230. Од добијених средстава успели смо да обезбедимо за свакога ваучер са скромних 600 динара – каже председник Асен Радојцев (на слици).

Фонд солидарности овог удружења броји око 600 чланова и тренутно располаже са 1.200.000 динара. Годишње на позајмицу од по 10.000 динара може да рачуна око 180 пензионера, а тај износ враћају у десет једнаких рата.

Удружење пензионера Димитровград има довољно простора за обављање свакодневних активности. Поред службених просторија са канцеларијама, поседују пространи клуб и просторију са билијаром.

М. А.

СРЕМЧИЦА

Отказани многи планови

Пандемија ковида 19 током 2020. године осујетила је остварење многих планова, па тако и из Организације старосних пензионера Сремчице наводе да нису успели да ураде све што је било планирано.

Ипак, и током 2020. године омогућили су својим члановима набавку грева по приступачним ценама. Најугроженијим пензионерима подељено је 85 пакета, а од средстава која је Фонд ПИО издвојио за солидарну помоћ поделили су још 185 пакета својим члановима.

Кад је пандемија мало уминула, организовали су једнодневни излет у Ново Милошево, код својих старих, искрених пријатеља.

Пратећи препоруке кризног штаба, просторије нису отворили за чланство, јер је простор мали и без мокрог чвора па није могуће испоштовати прописане мере.

Председник ОСП „Сремчица“ и потпредседник ГОСП „Чукарица“ Милан Поповић, каже да су их, нажалост, крајем прошле и почетком ове године напустила два дугогодишња члана – Миломир Никшић (93) и Драгица Котлаја, која је била и чланица хора цркве Света Тројица.

– Надамо се да ће 2021. бити много боља и да ћемо остварити све оно што је морало бити отказано прошле године – поручује Милан Поповић. **З. М.**

ВОЖДОВАЦ

Подела пакета

Фонд ПИО определио је 440.000 динара на име помоћи за пензионере са најнижим примањима са територије београдске општине Вождовац. Удружење пензионера ове општине склопило је уговор са једним трговинским ланцем и за наведени износ су купили основне намирнице и кућну хемију. Хуманитарни пакети, вредности од по 1.500 динара, подељени су пензионерима чија примања не прелазе 15.113 динара.

Председница Милка Вучићевић (на слици), уједно је и повереник Црвеног крста и води програм „Брига о старима“. Волонтери ЦК су успели да поделе 25 пакета са храном, појединачне вредности од 1.500 динара за бескућнике и непокретне. Такође, Црвени крст Вождовца је накнадно обезбедио средства за још 13 хуманитарних пакета. **М. А.**

УГЦБ

Чувари традиције

Корисници Дома „Вождовац“ Установе Геронтолошки центар Београд, као и сваке године, свечано су на Бадњи дан унели бадњак уз честитке за добро здравље, мир и благостање. Госпођа Живана Дамјановић прочитала је своју „Божјину песму“ и присетила се обичаја који су се у њеном породичном дому увек поштовали.

Боја Зеленовић, чланица Дневног центра и клуба „Петар Ружић“ из Батајнице, поручила је колико је значајно чувати традицију. Домаће огњиште, уз звуке пуцкетања ватре, са столом препуним воћа, вина, уз неизоставну сламу као подсетник како је све почело, одражавају топлину дома и праву вредност најрадоснијег хришћанског празника, каже госпођа Боја.

Први снег који се 11. јануара забелео у Београду измамио је најстарије у шетњу. Станари дома Бежанијска коса су занемарили хладноћу и прошетали су по снежном покривачу. Уз топлу одећу, капу и шал, на довољној удаљености, из познатих разлога, за њих није било зиме! **Г. О.**

СУБОТИЦА

Подељена солидарна помоћ

За солидарну помоћ у виду пакета хране и кућне хемије пријавило се 282 пензионера са територије Суботице, а дистрибуција пакета завршена је у децембру 2020, каже председник Градског удружења пензионера Суботица Ратко Пижурца.

Право пријаве имали су пензионери чија пензија није већа од 15.113 динара. У Градском удружењу пензионера кажу да су сви пријављени пензионери и остварили право на овај вид помоћи, а буџет за ову врсту солидарне помоћи пензионерима износио је 680.000 динара. **Г. О.**

Божих у Срему

Божих је свечано обележен и у сремским местима. На Бадње вече многи грађани су отишли у цркву на паљење бадњака и поноћну литургију. Младићи прерушени у вертепе и губе по традицији су ишли кроз сремска села и на свој начин, „изводећи представу“, честитали домаћинима празник, а они су их частили храном, пићем и новцем. На божићно јутро многи Сремци су дочекали положајника, домаћице су спремале чесницу, а укућани се радовали проналажењу новчића. Из њихових кухиња су се ширили и мириси домаће супе и печења.

У Краљевцима, селу у румској општини, млади су за Божих на коњима јахали улицама (на слици), певали божићне песме и свраћали у дворишта домаћина честитајући им празник. Отворене капије биле су знак за јахаче да су добродошли. И овога пута Краљевчани су их частили пићем, а домаћице су их даривале пешкирима. Традиција је испоштована, само је снег изостао да употпуни божићну чаролију.

Они старији, радујући се коњаницима, говорили су да су некада момци на коњима најчешће навраћали у куће у којима су биле девојке за удају.

Ни ове године нису изостале ватре на сеоским улицама на божићно вече.

Г. В.

Трстеник: Бадње вече у порти цркве

Прописане мере заштите због епидемиолошке ситуације условиле су да се у порти цркве Света Тројица у Трстенику на Бадње вече окупи мањи број верника који су присуствовали паљењу бадњака уз традиционални ватромет. Челници овог православног храма и председница општине Трстеник, Милена Турк, честитали су празник свим грађанима трстеничке општине и пожелели им пуно здравља, мира и радости у новој години.

После дужег периода у зграду општине Трстеник поново је унесен бадњак, који је претходно освештан, а девојчица Ивона је била положајник. Председница општине јој је уручила пригодне поклоне, уз жеље за срећно детињство.

Д. И.

Западна Морава: први до часног крста Лука Момировић

На Западној Морави у Трстенику 28 такмичара надметало се ко ће пре да доплива до богојављенског часног крста. Пре овог такмичења обављена је литургија и сечење славског колача на обали реке, а председница општине Трстеник Милена Турк обратила се присутнима, честитала Богојављење и Светог Јована свима који славе и пожелела срећну и успешну нову годину. У трстеничкој општини пливање за часни крст било је прекинуто 1949. године а 1956. је обновљено. Овога пута први до богојављенског крста допливао је Крушевљанин Лука Момировић.

Д. И.

Ниш: најбржи Милош Чичић

Припадник интервентне јединице Полицијске управе Ниш, Милош Чичић (26), први је допливао до часног крста на традиционалном такмичењу које је 15. пут одржано на отвореном базену Спортског центра „Чаир“. Чичић је четири пута до сада пливао за Богојављенски крст а био је победник и 2016. године.

Ове године у Нишу се за часни крст надметало 16 такмичара. Манифестација, која иначе увек привуче велику пажњу јавности, ове године је, због пандемије, одржана без присуства публике и свечаних церемонија, уз придржавање препоручених епидемиолошких мера.

Пливање за часни крст организовала је највећа нишка општина Медијана у сарадњи са Нишком епархијом и СЦ „Чаир“. Победник је добио новчану награду од 30.000 динара, лаворов венац и златни ланчић а за све учеснике такмичења обезбеђени су пригодни поклони.

Љ. Г.

Није могуће докупити стаж

? Марија Н., Београд: Рођена сам крајем јануара 1959. године. Имам дванаест и по година стажа. Тренутно нисам у радном односу.

Да ли могу да докупим недостајући стаж до 15 година да бих остварила право на пензију? Колика је најнижа загарантована пензија?

Одговор: Према важећим прописима о пензијском и инвалидском осигурању, није могуће докупити стаж, односно није могуће једнократном уплатом доприноса надоместити стаж до услова за пензију.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању, тачније одредбама члана 15, омогућено је да грађани сами уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање. Сва лица која су на овај начин укључена

у осигурање, у периоду његовог трајања остварују стаж осигурања који је изједначен са другим основама осигурања и урачунава се како за стицање услова за пензију, тако и за утврђивање месечног износа пензије. Доприноси по овом основу се уплаћују месечно на једну од 13 понуђених основница (деталније: www.pio.rs).

Законски најнижи износ пензије од јануара 2021. године је 16.004,68 динара.

Стаж по основу хранитељства

? В. Ј., Ниш: Интересује ме да ли је регулисан стаж осигурања у периоду када се закључи уговор о хранитељству.

Одговор: Лице које је закључило уговор о хранитељству има право да му се то време кад је обављао послове по уговору призна у стаж осигурања. Стаж осигурања по основу уговора о хранитељству зависи искључиво од висине плаћеног доприноса за ПИО, а не од времена трајања уговора. Стаж осигурања се рачуна тако што се износ уговорене накнаде

дели са најнижом основницом за плаћање доприноса која важи у моменту уплате доприноса, у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање.

Упис стажа који је остварен радом по уговору о хранитељству обавља Фонд, а захтев за упис стажа подноси се филијали Фонда која је надлежна према месту становања.

Право на породичну пензију ванбрачног партнера

? К. И., Ваљево: Да ли ванбрачни партнер и под којим условима може да оствари право на породичну пензију?

Одговор: Право на породичну пензију може да оствари и ванбрачни партнер умрлог, под условом да је чињеницу ванбрачног партнерства претходно утврдио надлежни суд у ванпарничном поступку. Право на породичну пензију ванбрачни партнер може остварити уколико је ванбрачна заједница трајала најмање три године, или ако са умрлим осигураником, односно корисником права има заједничко дете. Преживели брачни, односно ванбрачни партнер право на породичну пензију остварује уз услов да је

до смрти осигураника удовица навршила 53, односно удовац 58 година живота, или право могу да користе уз дете које користи право на породичну пензију, а према коме обављају родитељску дужност. Удовица која је у тренутку смрти супруга навршила 45 година живота, моћи ће право на породичну пензију да оствари када наврши 53 године живота. Уколико се право користи уз децу, по навршењу наведених година живота право се трајно задржава. Више о овом праву можете прочитати на сајту РФ ПИО – www.pio.rs.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

! Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Запослење и породична пензија

? Е. Ф., Суботица: Корисник сам породичне пензије, а понудили су ми посао у једној фирми. Да ли се исплата породичне пензије обуставља у случају ступања корисника у осигурање?

Одговор: Кориснику породичне пензије који стекне својство осигураника по било ком основу обуставља се исплата пензије.

Ако се корисници породичне пензије запосле, или почну да обављају самосталну, или пољопривредну делатност, имају обавезу да о томе обавесте РФ ПИО, како би се ценило да ли имају право да и даље користе пензију.

Закон предвиђа и изузетак, који се односи на висину примања која члан породице остварује по основу уговора о делу и обављања привремених и повремених послова, и то у случају да је износ накнаде коју породични пензионер остварује по овим основима на месечном нивоу нижи од најниже основнице осигураника у осигурању запослених, која важи у време уплате доприноса.

Из инвалидске у старосну – не може

? Д. К., Београд: Инвалидски сам пензионер по основу болести из детињства. Да ли садашња инвалидска пензија са навршених 65 година живота прелази у старосну (имам 18 година и осам месеци радног стажа)?

Одговор: Према важећим прописима из пензијског и инвалидског осигурања, не постоји могућност да корисник

инвалидске пензије кад напуни одређене године живота стекне статус корисника старосне пензије.

Рад у школи са непуним радним временом

? М. К., Београд: Неколико година радим као наставник у школи са непуним фондом часова, тј. са 50 одсто часова. Школа ми уредно уплаћује доприносе за ПИО. Интересује ме како се зарачунава стаж осигурања за то време.

Одговор: Уколико запослени ради у школи са 50 одсто часова, а школа уплаћује доприносе за пензијско и инвалидско осигурање у складу са чланом 40 Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, у том случају се стаж осигурања за сваку календарску годину утврђује у трајању од 12 месеци. Дакле, запосленом се рачуна цела година проведена на раду у радном односу без обзира на то што ради са непуним радним временом, тј. са 50 одсто часова.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ДЕЧЈА ПЕСМА ПРЕД СПАВАЊЕ	ДРВО, ДЕБЛО	ИТАЛИЈАНСКИ ПЕСНИК, ТОРКВАТО	ГЛАВНИ ГРАД ГРЧКЕ	ГЕОДЕТСКИ ИНСТРУМЕНТ	ТРОПСКА БИЉКА, АКАНТ	ЛЕКОВИТА БИЉКА
БУНА, ПОБУНА							
НАУКА О РАВНОТЕЖИ СИЛА							
НЕРАДАН							
ПРЕТПЛАТНИК							
ВЛАСНИК (СКР.)			РЕКА У ФРАНЦУС. СТОГ, ПЛАСТ				
АМАТЕР. ОДБОЈКАШКИ КЛУБ(СКР.)				ГЛУМАЦ, РОЏЕР НАУКА О НАСЛЕЂУ			
СИМБОЛ ЗА АЗОТ		СТ.ТЕНИСЕР, АНДРЕ НАША ПЛАНИНА					
КОМАД СТЕНЕ						ОЗНАКА ЗА ОБИМ ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ	
КУХИЊСКИ ПРИБОР					ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ СПАЈАТИ НИТНАМА		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	БОРИЛИШТЕ ПОЧЕТИ ПЕВАТИ						ПРЕВОЈ НА ВЕЛЕБИТУ
ПЛЕМЕНИТИ МЕТАЛ							
СИМБОЛ ЗА РАДИЈУМ			МИТ.ХЕРОЈ ИТАЛИЈЕ ВРСТА ЈАБУКЕ				
ОЗНАКА ЗА ОБИМ		БИЛО КАДА ЈУЖНО ВОЂЕ					
НАЈВЕЋИ ДРЖАВНИ НАМЕСНИК							
ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ЛЕНОКС				УЗВИК ВЕСЕЉА НАПАД, ЈУРИШ			ИМЕ ГЛУМИЦЕ ЏОКИЋ
МУШКО ИМЕ					ЕКСТРЕМИТЕТ ЕНИГМАТ. НОВИНЕ		
ЦРКВЕНО ПРОКЛЕТСТВО							
ПРЕЦИЗАН						ОЗНАКА РЕОМИРА СИМБОЛ ЗА ЈОД	
ИМЕ НАУЧНИКА ЊУТНА					ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА		

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							⌘
4							
5							
6							
7		⌘			⌘	⌘	
8							
9				⌘			
10					⌘		⌘
11		⌘					
12	⌘						
13			⌘				
14							

ВОДОРАВНО: 1. Словеначки филолог, Јернеј, 2. Блажа дисциплинска мера, 3. Невреме, 4. Спортски учитељ (мн.), 5. Учење о неједнакости народа, 6. Врста драмске импровизације, 7. Ознака за понд – Хемијски симбол за лантан – Ознака за литар, 8. Вршити утицај на некога, 9. Конац, влакно – Доживљај за време спавања, 10. Име америчке филмске глумице Сарандон – Међународна ознака за Луксембург, 11. Ознака за тону – Оно што је међусобно испреплетано, 12. Име америчке филмске глумице Грифит, 13. Хемијски симбол за бизмут – Кухињски прибор, 14. Део мушке одеће, машна.

УСПРАВНО: 1. Вештина усаглашавања више мелодија (лат.) – Боксерски клуб (скр.), 2. Писмена уредба (лат.) – Стари град у Феникији – Тишина, спокој, 3. Порадовати се – Међународна ознака за Аустрију, 4. Део разломка у математици – Дрвено превозно средство на води, скела, 5. Женско име – Хемијски симбол за арсен – Усијана вулканска маса, 6. Планина у Ирану – Природна обдареност, 7. Хемијски симбол за радијум – Паста за обућу – Име певачице Тарнер.

АНАГРАМ

ФИЛМ „РАШОМОН“... често гледа истакнути амерички филмски режисер.

РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: устанак, статика, пасиван, абонент, ван, кравата. **АНАГРАМ:** Милош Форман. **УКРШТЕНЕ РЕЧИ:** Копитар, оловена, теневан, енемева, трезери, расизам, Итал, о, икада, паратин, Ени, иј, Вања, уД, атанема, тача, п, Исај, ја, вл, Алта, аок, Мур, н, Араси, камен, о, аван, вл, арена, платна, ра, ателана, п, ла, л, утицати, нит, сан, Крис, л, т, слет, Мелани, би, ван, кравата. **АНАГРАМ:** Милош Форман.

Да ли сте знали ...

– да је први српски правни акт Законоправило Светог Саве (познат и као Номоканон или Крмчија)? Законоправило, које је писано на народном језику,

регулисало је широку област друштвених односа и сматра се првим српским уставом. Овај текст представља зборник грађанских и црквених прописа византијске државе, које је Свети Сава одабрао, превео и протумачио почетком 13. века.

– да се с обзиром на ширину друштвених области које је уређивао, Душанов законик може сматрати уставом средњовековне Србије? Законик је донет 1349. године на сабору у Скопљу, а допуњен је са још 66 чланова 1354. на сабору у Серу. Састоји се од укупно 201 члана и урађен је на темељима Законоправила. Оригинал Душановог законика није сачуван, али је сачувано више од 20 преписа. Најстарији је из 14. века и потиче из Струге.

– да је доношењем Сретењског устава Србија практично укинула ропство и феудалне односе? Сретењски устав, усвојен 15. фебруара 1835, први је модерни устав Србије, а његов творац био је Димитрије Давидовић, отац српског новинарства. Устав је суспендован након само 55 дана јер су против њега биле Турска, Русија и Аустроугарска које су га због велике либералности сматрале изузетно опасним.

– да је Устав Кнежевине Србије из 1838. године издат у форми турског фермана? Турски устав, како га још називају, по облику текста је најкраћи српски устав који је у уставноправној историји Србије формално најдуже важио.

– да је октроисани устав, устав донет указом или одлуком извршне власти без учешћа нижих органа или представника грађана? У историји Југославије најпознатији октроисани устав је Септембарски устав из 1931. године, којим је краљ Александар I Карађорђевић и формално окончао своју шестојануарску диктатуру у Краљевини Југославији. Овим уставом Краљевина Југославија је проглашена за уставну и наследну монархију, а он се формално примењивао све до краја њеног постојања.

Успомене

Дочекасмо и годину нову, али нас дугови из старе зову.

Доброта ми је увек на дохват руке, али ко ми је крив кад редовно подрезујем нокте.

Дао му је добар савет, али му је измакао столицу.

Добро мућни главом, да се после не би по њој узалуд чешао.

Не размишљам о годинама, али ме брину толике успомене.

Миљан Деспотовић

Саплитање

Нека вас вежу реч и идеали. Све друге везе су без везе.

Камен о који се стално саплићете, не уграђујте у темеље.

Празни људи су као сламке. Стално су на површини.

Ко дотакне дно живота па прогледа, далеко види.

Знајте, и када у нечему успете, успех вам није загарантован.

Сизифу је било лако. Он није гурао наш камен.

Пеко Лаличић

Лековите мисли

У укрштеним речима нема једноумља.

Речник му је сличан њему. Сиромашан.

Не штедите сапун. Чист образ је увек потребан.

Принципи нам помажу да живимо лошије.

Ватрогасци не помажу код пламена љубави.

Душан Старчевић

Тајно оружје

Не дели се све само на добро и ружно. У обома се нађе доброте кад је нужно.

Спорије жвакање олакшава варење, а брза храна отежава здраво живљење.

Имати добар глас је таленат, а бити на добром гласу је и више од тога.

Сила је пролазна, а разум је т(р)ајно оружје.

Наталитет? То је озбиљно питање које захтева одговор у пракси.

Слободан Дучић

Шведски сто

Слобода стваралаштва. Од комарца правимо магарца.

Лепе ми етикете. Рок употребе није ми још прошао.

Неограничено знање... важи и за глупост.

Свакога ћу проверити. Себе нећу да дирам.

Друге је фарбао. Себе је упрљао.

Држите растојање и пред шведским столом.

Радомир Станојковић

Судбина

Поткрадам себе поштемним радом.

Једем се жив. Имам посебан режим исхране.

Такви смо ми. Увек судбином назовемо серију својих промашаја.

Од оца сам наследио само болести. Памет се негде затурила.

Кад победиш себе, победио си најбољег.

Велике мисли не траже сведоке.

Радмило Мићковић